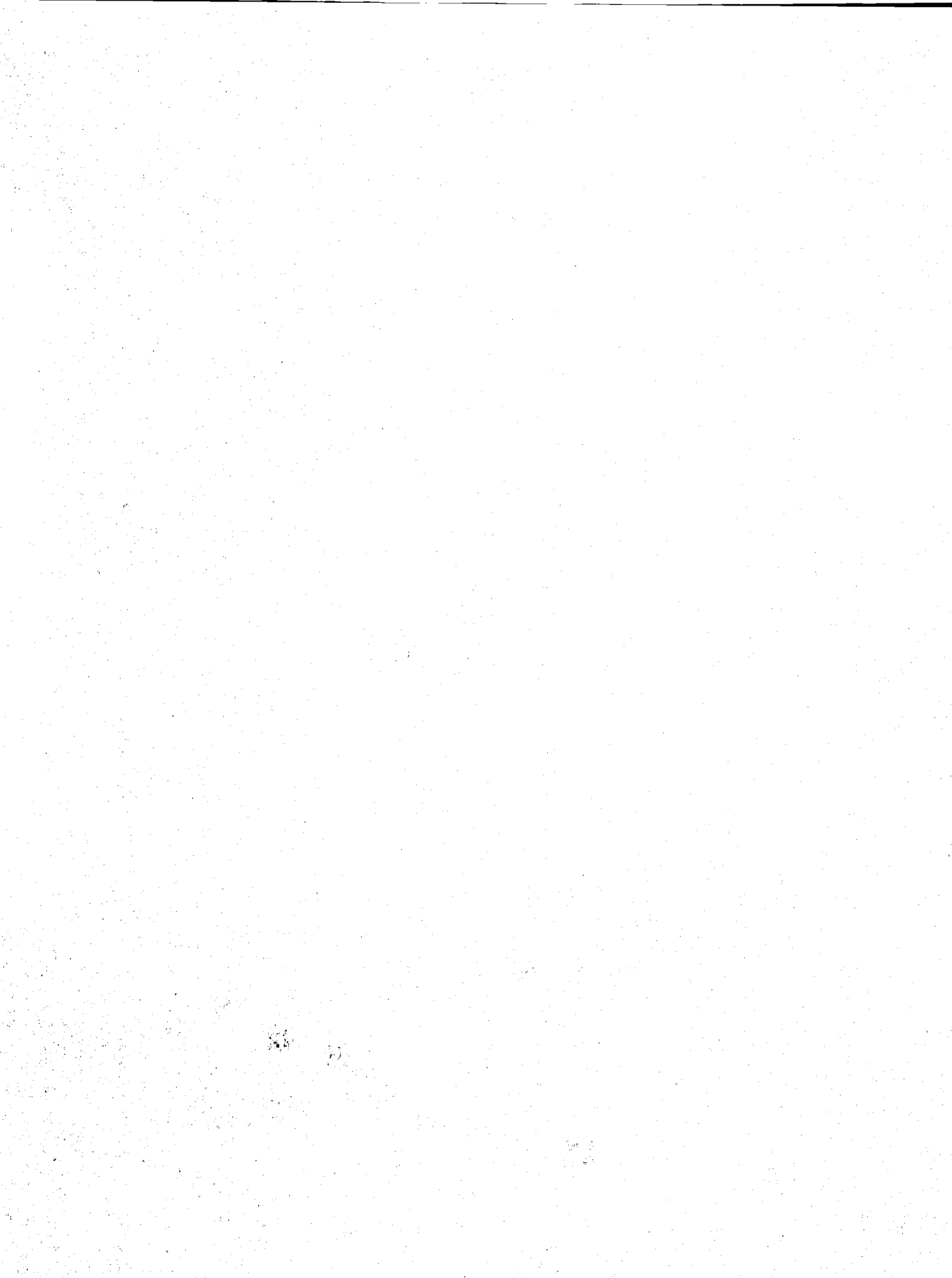
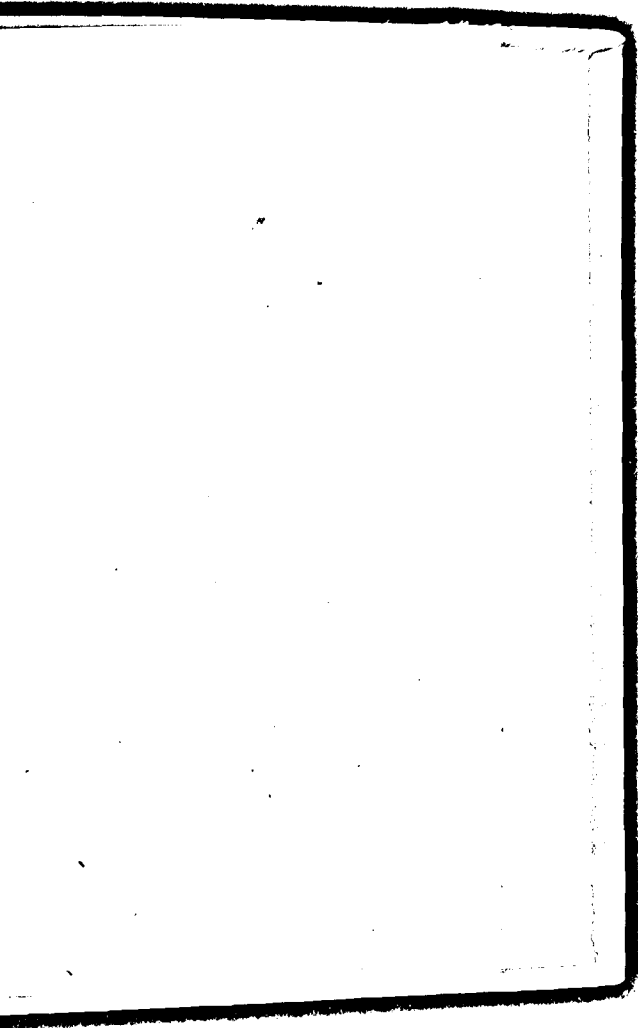

8015

(یأس محبت)

کو کلم کہ وقف درد و غم واغترابدر
رویم تبسم ایستده قلم خرابدر
ساکن کوریر جیشی کیم ایسه نکاه
اما که داخلده کدر بی حسابدر
محس میدر محب که بو وحدتکم بکا؟
دل آنده وقف کشمکش اضطرابدر
دنیاده مشریمجه محل بولماقلم
ظلم عدم دیار یندر انجذابدر
ایما ایدرکه بویله پریشان سوزلرم
طاری اولان شعوره بوکون انقلابدر
ایضاح حال زاره بیله قومیان مجال
بیلسون فلک که یأس و غم اکتراپدر
همچنسنمه مجال ایسه تقهیم دردی
حقیق بوحالی بیلدیکی بی اریابدر!
اللهدر جهانده بئم التجا کیم
تک در او چونکه دافع درد و عذابدر
دریا، سما، وجود بشر، بر چیچک بیله
هب اقتدار حتی مین کتابدر

شمدنکرو خلاصه تدبیر اکرنکار
بی شبهه که جهانده بنم وار ایسه . مات .
فی ۱۰ تشرین اول سنه ۳۰۳

(اورمان)

بوکون بن عزم صحرا ایتدیگمه
غروبه باشله مشدی شمس تابان
صدای طیر ابله طولمشدی اورمان
تک و تنها اوسته کیتدیگمه ؛
صیغندم سایه اشجاره آنده
اوصوی دیکله مکیچون والهانه
نه روحانی نه خوشدی اول ترانه
صانردم که سماندن قلب و جانه :
کلیردی طویدیم سس اول زمانده
که قالدی کوزلرم بالایه مجلوب
کوکل تقریری کوچ بر حسد مغلوب .

برکون ایدر نکار بوغمدن سنی خلاص
اول کبریا که اعلم کنه صوابدر.
فی ۱۹ کانون اول سنه ۳۰۳

(اغبرار)

مالی صفاو ذوق ایله کر اولسه کاشات
محزون کوکل ذره قدر ایتمز التفات
سندن صفا کوریری که دل استه سون سنی
ای ذوق عالمی بکا بیلدیر میان حیات !
ظن ایلیوب مطالبی سهل ممتنع
دائم نتیجه ده اولورم وقف مشکلات
هرحانکی سوبه عزم ایدرم عودتم کرک
مسدود نذندر بکا بیلیم که شش جهات !
ای موسم بهاری مضموم ایدن قدر
عاجز براقدی عقلی کوستردیکک ثبات
بیلر ایله مجاهده ایتدم سنکله بن
حقیقته هیچ اولدی متمر نشیبات .. !
برکسه نک و فاسنه لایق دکلیم ؟
یاد ایتمز اولدی یارم ایکن برملک سمات

بازیق هیچ ایشور کوکم جایه
مکر چکنکرم کیتش هوایه !
میرکون فی ۳۰ ایلول سنه ۳۰۳

~~~~~
(وحدت)

نه ایچوندر نه در سبب یارب
چکرم دایما بو وحدتی بن ؟
بوجکر سوز اولان فلاکتی بن
حکمتک بونده نه عجب یارب ؟
نه کیجه کسه حاله محرم
نه سحر وقتی وار بکا همدم

§

متکلم لسان عشقی دلم
آکا یوقی مخاطب ای خالق ،
عبا اهل حال برصادق ؛
بو کدر کده یوقی طوتسون الم ؟
درد وحدتله بن بریشام
کیجه کوندز غریب و کربانم .

§

کچیردم برزمان اول حال اینجنده
براز صکره سکونت اولدی طاری
نه قوش واردی نه صوت ماء جاری
فلکده برمهیب احوال اینجنده !
بدمده واردی بک خوش برکتایم
آچوب بردمده اولدم اولیله مشغول
دریغا اولدی آنندنه بو محصول
قرائت ایتدیکم هب قالدی مجهول
فراقی برمهک المشدی تاهم
انی یالکز تفکرم ایلوردم
جهانده بشقه برشی کوریه یوردم
دیدم ارتق چکیلیز بوتعدی
نه دن اولسون نصیم بویله وحدت ؟
عجب بندن قاچان اول بی مرؤت
نه طالده قرار ایتکده شمدی ؟
کیبی ترجیح ایدر بوخا کساره !
نه اسبابه بو کون بیلسم که مقرون
بنی هجریله ایگر بویله دلخون
غریبم خسته عالم همده محزون
نصل تأثیری اولماز آه اویاره ؟

بوستانکله شبهه یوق البت
بنی سن محو ایدرسین ای وحدت
حصار ۶ جزیران سنه ۳۰۳

(کوکلم نه استر؟)

آه بیلم که نه استر دل زار شیدا ؟
کوردم ساکن وساکت ای بردم زیرا
کیچد ماتمزه وار اتمده در واویلا
روز روشن ده آرماز ای غمدن اصلا
بیلم اکلادم حکمتی بن حالا
نیچون اولقده کوکلده بوتأثر پیدا
تدر اسبابی نه در دله کی حزنک عجیباً ؟

§

دیلم بعضی وقت عزم جزار اتمک
صغیوب سایه اشجاره طوروب واله و تک
بقارم دزت جهته صانی تقدیس ایدرک
ایلشیره اوزمان چشمه برتازه چچیک
اوطنظارت دخی اراث غم ایلر ایچکا پک

نه ایچون طالع سیاه عجبا ؟
ایدرک قلب زاری مایوس
کچیر عمری بنم افسوس !
تا ازل بوله جه تک و تنها
نبلیم بو حیاتی بن یارب
که اولور باعث سخن یارب

§

نره به کیتسه م ایلیور تعقیب
نره دن کلدی باشمه بو بلا
اولا حقیقی عجب حکم فرما
مدت عمره بو سر غریب
اگر اوله ایسه بی نشان اولدیم
باری طیراقده بن نهان اولدیم .

§

سیم سیاه اورتاقی بو شب معنوم
هله امواج بحر پک جوشان
بر طرفدن نزول ایدر باران
بن ایسه برانیس دن محروم ۱۰۰

اغلام حزن ایله برعاشقی بیلسم ناکام
حسدمن اولورم آلسه اگر دیگر کی کام ،
بونصل حسدر افندم نه عجیب آلام ؟
تزه دیر قلبی بردلبر نازنده خرام !
سنی ربم بکا بو حسی ایدرسین الهام ؟
نیچون اولقده کولکده بوتأثر پیدا
نهدراسیابی نهدر دلده کی حزنک عجیب ؟
۲۶ اغستوس سنه ۳۰۳

(بن نهیم ؟)

نشئه مندم صورتا سیرتده بن محزون میم
رنکی صولش قلبی نمکین دیده سی پر خون میم
یا عجب مفدور قهر طالع شیکون میم
پوقسه بائین کوزلی برمه سیکره مفتون میم
بن نهیم برخسته می عاشقی باجنون میم ؟

§

کاه اولور کولک دیر اکلجه احضار ایتمکی
صحت احباب ایله هم دفع اکار ایتمکی ؟

نیچون اولمقده کولکده بوتأثر پیدا
نه در اسبابی نه در دله کی حزنک عجیباً ؟

§

ایدرم وقت غروب اولسه غریبانه نگاه
سمت بالابه . اودمده بوکوکل ایلمر ؛ آه
یومارم کوزلری باش دوکیاور یأس ایله کاه
هله بر قوش سسی طویسه م اوزمانده ناکاه
دله رقت طویارم شاهد عادلدر الله
نیچون اولمقده کولکده بوتأثر پیدا
نه در اسبابی نه در دله کی حزنک عجیباً ؟

§

دم اولوب اهل غمی حامله محرم کورسه م
بکا دنیاده شیده غمی بر آدم کورسه م ،
آجیرم هر کیی آلوده ماتم کورسه م
الم تازه لبر دیگری خرم کورسه م ؛
مستریج اولیورم بن نصل عالم کورسه م
نیچون اولمقده کولکده بوتأثر پیدا
نه در اسبابی نه در دله کی حزنک عجیباً ؟

§

بهنی دملر زنده يم بعضاً دخى بك ى بحال
بن نديم برخسته ى عاشقى يا مجنونى يم ؟

§

بر زيشانلق بقم طوتدى بوكونلرده بنم
كوزلرم ياشلى كوكل ما بوس ى طاقى تنم
يا فلک يا طالمدر وار بنم بر دشتم
هر ديقه آرتيور فریاد ! آه وشيوم
بن نديم برخسته ى عاشقى يا مجنونى يم !
۴ مایس سنه ۳۰۲

(تامل)

بر روز خزين و حدتمده باقدمه سمايه والهانه
كوردم اولطف رنى مستور برونك سياه اله سراسر
برف اتمكده ايدى بوزينه كترتله او دمده ساكتانه
بر لوح ظريف اولدى پيدا بردن بورينوب بياضه هر بر
ايتدكجه اولوحه ى تماشا فكرمله دلم تكلم ايتدى ؛
بولدم اتى بكد شاعرانه سيريله كوكل تالم ايتدى
هرشى بكا بويله غمفزا در ايمدلرم تورم ايتدى !
قدسيت عشق دله بولدم بولدمه نشان سرمديت

مسلک‌کننده از زوایل کن اصرار ایتمکی ،
برده استر وقتنی تنهاجه امرار ایتمکی
بن نهیم بر خسته می عاشقمی یا مجنون می ؟

§

دوشدی عالمده سرم شمیدی حزین برحالته
بکزیور هب طویدنیغم حالات زخم فرفته !
میل قلم کاه اولور پکده زیاده رفته
که دیرم که اولسه اولسه عاشقم برآفته
بن نهیم بر خسته می عاشقمی یا مجنون می ؟

§

نغمه طویسه دم اغلرم کوکلم اولور غایت حزین
چایمه ابرات ایدر مضراب ساز آه وانین
یا که منظورم اولنجه بر محل دلنشین
درلو حسه اولده مفلوب قلب کترین
بن نهیم بر خسته می عاشقمی یا مجنون می ؟

§

شعراوقورسه دم یاره کورسه دم شاعر ایلر عرض حال
ایلرم ساعات ایله بیچاره ننگ حالک خیال
اول تفکرده و پرپر بوکوکله درد و ملال

اسم اشارت، مہمات، ضمیر، صفت، اسم عدد، فعل، ادات، سنولوجی فصلارده کوسترمک ایستدک.

— حرفلره عامر بعض انظارات —

۱. — بعض کلهلرده کوردیکمز «ث، ح، ص، ض، ط، ظ، ع، ق» حرفلری عربی کلهلره مخصوصدر [۱]. بونک ایچون یازدیفمز حروف حجا اراسنده بونلری درج ایتمک.

۲. — پ، چ، ژ، گ «حرفلری، فارسی کلهلره مخصوصدر. کندیسندہ برنجی سکیز حرفدن بری بولنان کلهلره عربی، اینکجی دورت حرفدن بری بولنان کلهلره فارسی دیکمه تردد ایتملیسدر، فارسیدہ برقاچ طالی کله، کوریلورسده او طارک اصلی تادر. بوایک نوع حرفلردن بعضیلری ترکیه کلهلرده بولنورلرسده. ترکیه کلهلر، فارسی عبارہ آراسنده بولنه مازلرک، اونلر بوحنہ داخل اوله ییلسونلر.

۳. — فارسیدہ بر واو واردرک، یازیلرده اوقونماز، ایشتہ او واوه واو ممدوله دینلور:
خواسقن . خواب
ایسترمک . اویقور

۴. — عربیچده برطاقم الفلر واردرک، یا صورتسندہ یازیلرده اوله الفلر، فارسی برعبارده عادتاً یا ایله اوقونور:

معنی

[۱] اسم عددلردن «صد، شصت» کلهلری شاذه عد ایغلی.

«بنام خداوند جان آفرین»

— مقررہ —

حرف، آغیزك بلای برندن چیقان سسدر.

فارسیده حرفلر، یکریمی دورتدر.

ا ب پ ت ج چ خ د ذ ر ز ژ س ش غ ف ك گ
ل م ن و ه ی.

حرفلر، یازیلشیری اعتباریله ایکی قسمة آریلیر: بر قسمی حروف
منفصله، بر قسمی حروف متصله.

حروف منفصله کنیدن صکره کلن حرفلره بیئیشمه یئلددر.
اونلر: ا د ذ ر ز و
حرفلرندن عبارتدر.

حروف متصله، کنسیدن صکره کلن حرفلره بیئیشملردر.
حروف منفصله دن باشقا حرفلر هپ حروف متصله در.

حرفك یا مناسی اولور، یا اولساز. مناسی اولیان حرفلر،
یوقاروده یازدینمز حروف مجسادرکه، اونلرک برقاچی بریره کلنجه
باشلی باشنه معناری اولان اسم، صفت کبی گهلر حاصل اولور.

مناسی اولان حرفلر فصل مخصوصنده کوریلر جکی وجهله
ادانلرک بر قسمی تشکیل ایدرلر.

کله، معالی سوز دیمک اولور.

کله نك مختلف تقسیمانه اوغرایان انواعنی بز شو کتابده «اسم»

اسم

اسم ، صفت کبی کله لک تدریفلری بالطبع هر لسانده بر در .
 ترکیه مزده اسمی ، « شخصدن ، یاخود شیدن خبر و برن کله در . »
 دیه تعریف ایدیوروز ؛ فارسیدهده اسملری بویله تعریف ایده بیلیرز .
 اسم ، فی الحقیقه یا شخص بیله بررک ، بزاونی بولوب ، کوره بیلیرز :
 مرد شیر خامه نامه فردوسی استانبول طونه
 آرم آرموده قلم مکتوب « « «
 یاخود ایشیده بیله جگمز ، ذهنا آکلا بیله جگمز شیری بیلیرز :
 آواز بوی خرد
 مسس قرقو عقل
 حاصلی اسم ، دنیلهجه انسان بر شی اکلا رکه ، او اکلا دینی
 یا کورور ، یا ایشیدیر ، طویار ، قوقلار ؛ یاخود ذهنا بیلیر .

اسم عام — اسم خاص

اسم سویله نتیجه اونک معناسی یا کندی کبی بر چوقلرینه شامل
 اولور ؛ یاخود بر شخصه ، بریره دلالت ایدر . اگر معناسی کندی کبی
 دها بر چوقلرینه شامل اولور ایسه او کبی اسملره اسم عام یاخود
 اسم جنس دیرز . مثلا ، مرد ، دیدیکمز زمان کوره ارضک بر خیلی
 بر لرنده تمکن اتمش انسانلر ؛ شیر دیدیکمز وقت یرتجی بر طاقم حیوانلر .
 خامه دیدیکمز زمان یازمه مخصوص یوزلرجه ، بیکلرجه ساز یارچه لری
 یازی آتلیری ؛ نامه دیدیکمز وقت کذک بر چوق یازلش کاغدلر
 آکلا شیلیر .

٥ - اخرنده ياه ممدوده بولنان عربجه کله لر، فارسیده الف ايله يازيلير؛ الف ايله اوقونور:
تختی، تختا

٦ - فارسی کله لر نهایترنده واقع اولوب ده، اوست طرفی الفء و او اولان یالر حذف اولنه بیلیرلر:

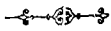
پای، یا	جوی، جو
آیاه	های-ایرماه

٧ - ینه فارسی کله لرده بولنان هانک اوست طرفده واقع اولان الفء، و اولر حذف اولنه بیلیرلر.

ماه - هه	پیراهن - پیرهن	آندوه - آنده
آی	کوملک	صبقینتی

٨ - ینه فارسی کله لرده بولنان بعضی حرفلر، مخرجلری یاقین اولان دیگر حرفلره قاب اولنه بیلیرلر، مثلاً پ «ف» یه، چ «ژ» یه، و ه «ه» یه تبدیل اولنه بیلیر:

سپید - سفید	کچ - کز	نوشتن - نبشتن
آی	اکری	یازموه

یاغق مناسنه باریدن، قورقق مناسنه ترسیدن، آجیلمق معانته
شکفتن بو اسملرک مصدرلردر. [۱]

جامد، مصدری، فلانی بولماین اسملردر.

خانه در جامه

او قاپو روبا

بسیط ' مرکب

اسملر بسیط، مرکب نامیه ایکی قسمه دها ایریلیر.
بسیط، صکره دن کندیسنه هیچ برشی علاوه اولنماش،
بولدنی حال اوزره قوللانمش اولان اسملردر. یوقاریدن بری
مثال اوله رق یازیلان اسملر، هب اسملرک بسیط قسمندندر.

مرکب، اساساً آری آری ایکی کله، بر ترکیب ایکن برهناده
قوللانیلان کله لردر:

کزددم جامه خواب

عقرب یاناغ

«کزددم» کله سی اساساً اکری دیک اولان «کزه» صفتیه
قورروق مناسنه اولان «دم» کله سندن مرکب اکری قوروقلی
معانته بروصف ترکیبی (۲) ایکن مناسبت ظاهره سی حسیله عقرب،
«جامه خواب» کله سی روبا دیک اولان «جامه» ایله اویقسو دیک
اولان «خواب» دن مرکب اویقو روبا سی معناسنده و «جامه خواب»
هیشاندنه بر ترکیب اضافی اولدنی حالده عادتاً یاناغ علم اولمشلردر.

[۱] اسم مشتقزی ایجه آکلامق، بالطبع مصدرلی آکلامنه توقف ادره.

[۲] صفت بخانده تفصیلات کوریلور.

ایشته مرد، شیر، خامه، نامه کبی برچوق امثالی بولنان اسمله
اسم جنس، یاخود اسم عام دیه جکیز.
اسم سوبله تخه اوندن کندی کبی برچوقلری آکلاشلمیوب ده
بریر، بر شخص آکلاشلیبرسه اوکی اسمله علم، یاخود اسم خاص
دینیلور.

فردوسی، استانبول، طونه کله لری کبی که، فردوسی دتجه
کچمش عجم شاعر لرندن بوپوک بر شاعر، استانبول دتجه دولت علی
عنه نیک تختگاه سلطنتی اولان مشهور بر مملکت، طونه دیدیکه زوق
قره دیکزه دوکیان بر نهر آکلاشلیبر.

ایشته فردوسی، استانبول، طونه کبی معناسی بردن عبارت اولان
اسملمده علم، یاخود اسم خاص دیرز.

اشافیره محمد اسملمده اسم جنس لر اسم حاصلری ایبرملبره:
اهو، دبستان گیاه بیخ بصره عمان عدن
چبهره مکتب اوت کونک
دریا شاخ برک مرغ نیو کیو
دکیزه دال باراق قوش جبل قوشی صاع

مشتق، جاسد

اسملم، یا مشتق اولور، یا جامد اولور.

مشتق، بر مصدری بولنان اسملمدر:

باران ترس شکوفه

یاغمور قورقو چمیک

۲۰- غیر ذیروح اسملرینک جمعلری «ها» علاوه سیه اولور

خاک خاکها کجج کججها

طویراق طویراقدر هزیند هزیندر

۳۰- معناسنده بیومک ، یکلتمک ، دکیشمک بولنان اسملرک

جمعلری الف ، نون ایله ده ، «ها» ایله ده اوله بیلیر .

درخت درختان درختها روز روزان روزها

آغاج آغاجدر کوره کوردر

۴۰- حیواناتک اعضاسی اسملری اکچوق «ها» ایله جمعلندیکی

خالده ، بعضاً الف ، نون ایله ده جمعلنه بیلیر .

دست دستها دستان چشم چشمها چشمان

ال الدر کوزر کوزدر

شوقاعده لرله جمعلنه جک اسملره متعلق اخطارات :

۱۰- آخرنده «ها» بولنان کله لر الف ، نون ایله جمعلنیرسه ،

ها ، کاف فارسیه تبدل ایدر .

بند بندکان خواجه خواجهکان

قول قولدر همراه همراهدر

۲۰- آخرنده الف ، واو بولنان اسملر ، الف ، نونله

جمعلندکلی وقت بر یا زیاده قیلنیر .

ها هایان تپو تپویان

ا برو ، آهو ، کیسو کی الف ، نونله جمعلرنده یا زیاده قیلنمایان

اسملر بو قاعده نک شاذلری صابیلیر .

آشاغیده محرز، اسملرک هشتقلری، جامدلری، بسطلری،
مرکبلری آیره‌لیدر.

آب سخن نان بند نام اسب شب شیوی
صو سوز اکلک باغ آد ات کیه یلدریکز جمیلک
سنگ شبنم ها سال
طاسه بی معلوم برنوع قورسه یل

کیفیت، کیت

کیفیت، یعنی اسملرک مذکر، یا مؤنث عد اولنسی - ترکیه کبی -
فارسیده معتبر دکلددر. بو خاصه عربی گله‌لرده آرانیر.
کیت، اعتبارله فارسیده اسملر یاهفرد، یا جمع اولور.
آخرنده، فارسیده ادات جمع اولان «الف نون ایله ها» بولنمایان
اسملر مفرددر.

جمع ایسه مفرد اسملرک آخرلرینه «الف نون» یاخود «ها»
ادات جملرندن بری کتیره کله حاصل اولور.
هانکی اسملرک الف، نون ایله، هانکی اسملرک «ها» ایله
جملنه سی لازم کله جکنی بیلمک ایچون اشاغیده یازیلان دورت
قاعده بی بلا‌ملیدر.

«۱» - ذیروح اسملری بوتون الف، نون ایله جملنیر :

زن زنان کبک کبکان
قادرین قادریندر ککک کککک

آشاغیده یازیلان اسملری یوقاریده بیان اولنان قاعده لره توفیقاً
جمعه ملیدر.

کنجشک انکشت راه پل گوش خرگوش
سیرم قوشی یارماق پول کوری قولاق طارشاہ
زبان دندان دهن-دهان روپاه-روبه
میل دپسه آغیز نیکی

— اضاقت = ترکیب اضافی —

اضاقت، براسمی باشقا بر اسمه ربط ایتمک یعنی باغلامقدرکه،
هر ایکی اسم اساساً آیری آیری برر معنایه دلالت ایتمیکی حالده شو
ربط جهتیه ایکی اسم بر معنا افاده ایدر.

او ایکی اسمدن برنجیسنه مضاف، ایکنجیسنه مضاف الیه دینیلور.
بر اضاقت ترکیب ایتمک ایسته تجه مضافک، یعنی برنجی اسمک
آخرینی مکسور اوقوملیدر. ایسته ربط دینیان شی ده بوندن عبارتدر،

چشم مرد درخت بید صرغ دل
انسانک کوزی سوکود آغاهی کورکل قوشی

«چشم» ایله «مرد» آیری آیری معنایه دلالت ایدر برر اسم
اولدقلمری حالده «چشم مرد»، «درخت» ایله «بید» ک باشقا باشقا برر
معنایه بولندیفی حالده «درخت بید»، «صرغ» ایله «دل» آیری آیری
معنایه دلالت ایتمکلمری حالده «صرغ دل» ترکیب اضاقتلمری باشلی
برر معنایه دلالت ایدر لر.

۳۳- آخرنده ها بولسان گلهر ، ها ایله جملندکاری وقت ،
باشقه گلهیه بکزه میجک اولورسه ، ها خذف اولنور :

سایه   سایها
کولکد   کولکدر

اگر ها خذف اولنجه دیگر گلهیه بکزه میجک اولور ایسه ،
ها خذف اولناز :

لااله   لالهها
لالر   [۱]

بعض اشعار فارسیه ده کوردلیکی وجهه ایله یرتیجی حیوان
معناسته اولان «ده» ک جمعک «دکان» ککش اولهسی؛ «دست»ک،
اوغل دیمک اولان «فرزند»ک جمعلرینک «دستکان» ، فرزندکان
صورتیه ده قوللانلمش بولنهسی جمع حقنده سو بله دیکمز قاعده لری
بوزاماز . اولره شاذ دیرز .

عجم از باب قلمنک صسوک زمانلرده یازدقنری شیلر کوزدن
کچیر بله جک اولورسه صر بجهنک جمع «ؤنث» علامتی اولان «آت»
ایله بوندن صحرف اولان «جات» ی ده جمعلرک جمع اداتی اولهرق
قبول ایتدکاری کور بلور :

فرمایش   فرمایشات   نوشته   نوشتجات
امر   امرلر   مکتوب   مکتوبلر

[۱] لال دیلز دیکدر

مضافك آخرى ها، يا اولورسه بر همزه زياده قبله رق او همزه مكسور او قونور :

ديدهٔ طفلان كشتی فلان

هرم قدرك عادي فزونك كيسى

ايكي، اوج، يادها زياده تركيب اضافيلرك بر برده بولمسته «تابع اضافات» دييلور. بوكي اضافتلر ايكيي كچمز ايسه كوزل كورينور:

برك درخت باغ

باغلك آغابنك باراغی

«درخت باغ» تركيب اضافی «برك» ك مضاف الیهی صاییلر. ايكيي كچرسه خوش كورلمز :

برك درخت باغ فلان

فزونك باغلك آغابنك باراغی

بعض تركيب اضافیلر ده مضافك كسره سی حذف اولنه بیلدیکي كي ينه اضافت معناسی افاده ایتدیكي حالده مضاف الیه مضافدن اول ده سويله يره بیلير:

زیر دست، كلاه كوشه

ال اوستی كلاه كوشه سی

آشائیده محور تركيب اضافیلر دن اضافت لایه لری، اضافت میانیه لری، اضافت تشبیه لری آیرمیلير :

خامه حسن، دست مرده، پای شیر، دریای عمان، آواز آهو.

نامه های طفلان، نامه های شكوفه، آواز مرغ، نامه های مرغان.

جامه خواب فلان، گیاه باغ، كنج معرفت، آواز شیران.

چشم روباه.

معنی سخن، پیر اهن شب، جامهٔ روز، پیر اهن برک.

— اضافتک اقسامی —

اضافت، اوج قسمه آریلیر: اضافت لایمه، اضافت بیانیه، اضافت تشبیه.

اضافت لامیده یا مضاف اولان اسمک مضاف الیه نسبتی، یا مضاف الیهک مضافه تملکی آکلاشیلیر:

فروغ خورشید باغ حسن

کوشک ضیاسی مهنک باغی

برنجیسنده نسبت، ایکه چیسنده تملک معنای وار. اضافتک افاده ابتدیی برلرده مضاف الیه هپ ذوالعقولدن بولنور.

اضافت بیانیه ده، مضاف الیه، مضافک نوعی بیان ایدر:

آب باران

یاغمور صوبی

آب، بر اسم جنس اولدینی حالده «باران» اونک نوعی بیان ایتیش،

اضافت بیانیه ده مضاف، مطلقا اسم جنس اولور.

اضافت تشبیه ده، مضاف الیه، مضافه بگزه دیلیر. او حالده ده

«مشبه به» مضاف الیه «مشبه» ده دیر لر:

آفتاب معرفت

معرفت کوشی، کوشنه کبی معرفت

مضاف اوله جق کله نک آخری الف، او اولورسه اولام

بر یا زیاده اوله رق بعده او یا مکسور اوقونور:

سرای دل آهوی کوه

کوکل اوی طاغک مبهوی

مادام که ، سوینمه یین مشارالیه جمده ، او مشارالیه کی ادات جمع نه اولقی لازم کلیدرغه ، اونی اسم اشارته علاوه ایدیورمیدر :
این سرغان - آن نامه ها ، سوزلر نه مشارالیه اولان سرغانه
ایله نامه ها بی سوینله میه جک اولسق ، اینان - آنها دیمه من
ایجاب ایدر .

مشارالیه لک سوینتمه دیکی زمان اسم اشارت لک جمله بیلمه سی
قاعده سی تمامه غنایله جمده جاریدر . اونک ایچون مشارالیه لک
نه وقت سوینتمه سی جائز اوله بیله جکی کندی سلیقه غنایله من
مراجتمله اکلایه سیلیرز .

«بونر» سوزندن «بوقوشلر» ، «اونلر» سوزندن «اومکتوبلر»
اکلادیفمز زمان ، قوشلر ، مکتوبلر کوزمن اوکنده اوقدر ممین
بولنورک ، باشقه دورلو اکلایمه امکان تصور اوله ماز .

بو عینله فارسیده بوله در .
بوقاعده تخلف ایچر ، «اینان» ، «آن» کوریلن برده سوینتمه یین
مشارالیه ک «ان» ایله جمله سی لازم کلن براسم ، «انها» ، «آنها»
کوریلن برده سوینتمه یین مشارالیه ک «ها» ایله جمله جک براسم
اولدیفنی بیلمیدر :

این ، آن اسم اشارت لری «بر» معاضه اولان «جا» بیتمیشجه
اسم اشارت محایه اولورلر .

ایجا   آنجا

پورا   اورا

این ، ک ، و آن ، ک اوله ادوات فصلنده کوریله جک بی مفتوحه
کلدیکی وقت :

بن عبارتدر .

«ایشته»

اسم اشارتک

ناهما

فتویلر

وزمان اسم

نارالیه جمع

مفردمیدر .

میدر ؟

مشارالیه ک

قیق ایدامک

بیر آخرله .

اسم اشارت

فارسیده اشارته دلالت ایمن اسملر، «ابن»، «آن»، «د

ابن آن

بو - شو او - اول

«ابن» یا «بن»، «ان» اوزاق کوستر:

ابن نامه «آن» مرد

بو مکتراب او آدم

کوستریلن کالره مشاراله دینور.

اسم اشارتلك آخربه بعضاً برکاف لاحق اوله زق

دیک اولور: اینک خاه

اشنه قلم

مشاراله سوبلشمش اولورسه مفرد اولسون، جمع اولسون ا

جمه لزوم کورلر:

ابن مرغ این مرغلن آن نامه آن

بو قوش بو قوشلر او مکتراب او ما

فاتاً جمع اولان مشاراله سوبلشمه چک اولورسه ا

اشارتلك جمه لزوم کوریلور. چونکه سوبلشمه بن ما

اولدییی وقتده، اسم اشارت جمله چک اولورسه مشاراله،

جمیلدر، ناصل آکلاشیه حق؟ اسم اشارتلی ناصل جمه

مادام که، اسم اشارتک جمله بیلمسی، سوبلشمه بن ا

جمع بولشمه متوقفدر. مشارالیهک جمی هانکی قاعده چ تو

لازم ایسه، اسم اشارتی ده اوقاعده چ توفیقاً جمه میلدر.

دومرد آمد. يك آهو گذشت. امروز سه نامه آمد. این مرغ سفیدست. آن خامه بگفت. دبستان اینجاست. گوش مرد دوه. دهن مرد بگفت. نوشتن نیکست. این مرد بدر فزادست. آنان شاکردان مکتب اعدادیست. از شاکردان آن مکتب دو شاکرد آمد.

مهمات

برطاق اسم لر وارد که ، معین اولایان شخصی ، یاخود شیخی بیلدیر لر. اولره «اسم مهم» ، هبسنه بردن «مهمات» تسمیه اولنور. عثمانلیجه ده کی «کندی» مقابل اولان «خود» خویش «خویشتن» کله لری رد اسم مهم صاییلور .

مهماتک دیگر لری هب سؤالی متضمندر :

۱- که ، ذوی المقولدن سؤال ایدر : [*]

که نوشت ؟

کیم یازدی ؟

بونک جمی بالطبع ذیروح اسم لرینک جمی کیدر . شو قدر که ،

ها ، یاه قلب اولنور :

کیان نوشتند ؟

کیملر یازدیبلر ؟

۲- چه ، شیدن سؤال ایدر : [*]

[*] تخصصدن ، شیدن سؤالی متضمن اولان شو ایکی اسم مهم ، مکسور کاف وچیر فارسیدن عبارتدر . اخرا لندکی مالز های رسیم اولادین کیم های اصلیه ده دکدر . ماده ک ، ج ، ده سولمیش ، که چه سورننه یازلش .

بیلر :
زمان :

باین بآن

بوریا بوریا

دیندیک کی .

بدین بدان

دخی دیندیکیلیر .

« از . دره ادائی کلدیکی زمان ده . « این » ک همزه لری آئیله

ازین ازان درین دران

بوزمه بوزمه بوزمه بوزمه

اسم اشارتو مشارالہلر بلہ برابر مضاف الہ اولورلو :

درخت این کوه . برک آن درخت

بو طافک آغاجی او آغاجک یار اخی

« این » اسم اشارتی « روز » « شب » « سال » کله لری کوستردیکی

امروز امشب امسال

بو کوره بو کیم بو میل

هیانتہ کیرر .

لنتار :

یک دو سه آمد گذشت نیک بد ست

به ایکی اوج کلدی کبری ای فنا ده

۱

— نمری —

یک نامہ . دونامہ . ایچانیکست . آن خامہ بدست

بو، بالذات جملتمز، داخل اولدینی کله جملنیر :

کدام روزها

هانگی کونند؟

«کدام» کله سنک آخرینه زائد اوله رق «یا، نون» ده کله بیلیر :

کدامین سال

۵ - کی، زماندن سؤال ایدر. «نه وقت، نه زمان؟» ک

فارسیسیدر :

این مرد کی آمد

بو آدم نه وقت کلری؟

۶ - چون، «ناصل» ک عجمیسیدر :

چون گذشت؟

ناصل گیری؟

بو «چون»، ضمه تقیبه مقبوضه ایله، «ادات» فصلنده کوریه جک

«چون» لر، ضمه خفیفه مقبوضه ایله اوقونور.

۷ - چند، کیتدن سؤال ایدر :

چند نامه

قاج مکتوب

۸ - کو، مطلق سؤال ایچوندر. «هانی» نک مقابلیدر.

کو خامه

هانی قلم؟

۹ - «چه» اسم مبهمه «سان» ادات تشبیهندن مرکب اولان

«چیان»، بن «چه» ایله «کونه» اسمندن مرکب «چکونه» ده

«ناصل» مناسبی افاده ایدر لر :

چه خواند؟

نہ اوقوردی؟

بونک جہی ہا ایلہ اولور . یالکیز مفرندنہ یازیلان ہایہ ا
قالاز :

چہا خواندند؟

نہر اوقوردیہر؟

کہ، چہ کلہرینہ اشاغیدہ کوریلہ جک ضمیر نسیپنک مفرد :
اولان «ست» لاحق اولدینی زمان ہالز یایہ قلب اولنور :

این مرد کیست معنی این سخن چیست

بو آدم کیہر بو سوزک معناسی نہ در

چہ ، بمعناسی معناسنہ عادتاً اسم اولور . او حالده الہ ز
اسم اشارندن سوکرہ کلیر :

آنچی

اول شی

۳- . کجا، یردن سؤال ایدر . «نرہ» مقابلیدر :

ایجا کجاست؟

بورہ نہ در؟

بونک جہی «ہا» ایلہ اولق ایجاب ایدر :

ایجاہا کجاست؟

بورال نہ در؟

۴- . کدام مطلق سؤالہ مخصوصدر . «ہانکی» مقابلیدر .

کدام روز

ہانکی کورہ؟

جمع متکلمی ما . جمع مخاطبی شما جمع قایمی ایشان

ضمیر ضمیر شخصیله مضاف اوله مزارایسه ده، مضاف الیه اوله بیلیرلر:

نامه من نامه تو نامه او-نامه وی

بیم مکتوبیم سزک مکتوبیک اونک مکتوبی

نامه ما نامه شما نامه ایشان

بیم مکتوبیم سزک مکتوبیک اونک مکتوبی

«من» ایله «تو» ضمیرلرینه ادات فصلنده کوربله جک «را» لاحق اولدینی زمان، «من»ک نونی، «تو» نک وای کیدر:

مرا ترا

بمی بینی

سازلری دکیشمز:

اورا مارا شمارا اینشارا

اونی بزنی سزنی اوندری

«اورا» بعضاً «ورا» صورتنده تخفیف اولته بیلدیکی کبی «او» ضمیرینک اولنه ادات فصلنده کورستریله جک «ب» اداتی لاحق اولنجه الف قاعدة داله قلب اولته بیلیر.

بدو

اوپا

لغتار:

بینی کردن کس لانه پرید اکنون
بودونه بوبونه کیمسه بودا اوچری شیمی

چسان آمد چگونه دست

ناصل کلری؟ ناصل ال؟

لغت:

کار سود کزند هست نیست شد از در
ایسه فائمه ضرر وارور بوقرر - دکلرر اولری ده ده

۲

— تمرین —

که آمد؟ فوآد چه نوشت؟ نامه نوشت. خانه فوآد در بکاست؟
دوین کار سود هست. کزند نیک نیست. نامه فوآد کدام روز آمد؟
آن مرد ازین بل کی گذشت؟ ان کار چون شد؟ ساعت چندست؟
کو نامه؟ کو خامه فوآد؟ از یل چسان گذشت؟ کار ان مرد
چگونه شد؟ از کجا آمد؟ از بغداد آمد. این نیک نیست.

ضمیرل

فارسیده دورت دورلو ضمیر وارد:

ضمیر شخصی، ضمیر اضافی، ضمیر نسبی، ضمیر فعلی.

۱- ضمیر شخصی، شخصی کوستن ضمیرلدر:

مفرد متکلمی، من. مفرد مخاطبی، تو. مفرد غایبی، او-وی.

هن سن اس

ہینک اوست طرفاری مفتوح اوقونور .

دستم دست دستش دستان دستان دستشان
بیم الم سنک الک اونک الی بزم الم سنک الکز اونک الی
کوریلپورکھ :

«دست من، دست تو، دست او، دست ما، دست شما، دست ایشان»
فصل «بیم الم، سنک الک، اونک الی، بزم الم، سنک الکز، اونک الی»
دیکھو «دستم، دستت، دستش، دستان، دستشان، دستشان» ده
اولہ دیکھو .

«من، تو، او، ما، شما، ایشان» ناصل «دست» ک مضاف پہلری
ایسہ «م، ت، ش، مان، تان، شان» ده اولہ مضاف پہلریدر .

ضمیر اضافیلر، آخرندہ الف، واو، ہا، یا بولسان کھلر ایلہ
یراشہ جک اولورلو ایسہ

ام ات اش امان اتان اشان
صورتہ کیررلر :

خامہ ام ابروات بیٹی اش عصاامان

قلمم قاشک بورولی عصامن [۱]

لغتار :

پدر مادر برادر، دادر خواہر

بابا انا اریک قرماسہ قیز قرماسہ

فرزند دختر بیدار تشہ

اوغل قیز اویائیہ صوسن

[۱] ضمیر شخصیلر مضاف الہ اولجہ لسان عثمانیہ علی الاکثر حذف اولنور .
بیم قلم، سنک قاشک دیکھدن زیادہ قلم، قاشک دیز .

ایشان
کجاست؟
ہست؟

ضمیر
مضاف،
فارسی
لہجاز .
یرمک
سافت

اساساً

ک :
یلرک
دیکھ

ش
شان
کلہلہ

— تمرین —

در اینجا چند دبستان هست ؟ در اینجا سه دبستان هست .
در اینجا چند نامه نوشتند؟ دو نامه نوشتند. مرغ شما اکنون در-
حسن در اینجا چه خواند؟ نامه خواند. درین لانه چند مرغ
درین لانه سه کنجشک هست .

۲- ضمیر اضافی. فارسیده کی ضمیر اضافیله، لسان عثمانیده کی
اضافیلر کی دکلدیر. معلومه در که عثمانیجه ده کی ضمیر اضافیله،
مضاف الیه دن باشقادره، اونلر مضافک آخرینه لاحق اولور .
بر ترکیب اضافیده ایسه مضاف ایله مضاف الیه دن باشقه برشی بو
فارسیده بر اضافت تشکیل اتمک ایچسون مضافه بر کسره و
کافیدر؛ عثمانیجه ده ایسه اویله دکل؛ ضمیر اضافی بولنما نیجه اض
تمام اولماز .

دیک اولدی که، لسان عثمانیده کی ضمیر اضافیله فارسیده
احتیاج بو قدر .

ضمیر شخصیلر، مضاف ایله اولورلر، دعش ایله
ایسته فارسیده ضمیر اضافی دیدیکمز، مضاف ایله اولان ضمیر شخص
یرلرینه قاتم اولان ضمیرلر در . بو ضمیر اضافیلر عادتاً مضاف ایله
اولورلر . اونلر ده شونلر در :

مفرد متکلم، م مفرد مخاطب ت مفرد غائب
جمع « مان جمع » تان جمع «
بو ضمیرلر . آخرنده حروف منفصله دن بری بولنمایان
یتیشیرلر .

من بیدارم	تو بیداری	او بیدارست
من او یا نفهم	من او یا نفهمک	او او یا نفهمد
ما بیداریم	شما بیدارید	ایشان بیدارند
بزرگ او یا نیفز	بزرگ او یا نیفزک	اوندر او یا نیفزدر

بولنارده آخرنده حروف منفصله دن بری بولنایان کله ره بیتشدرلر :

او کاتبست   ایشان کاتبند

او قایمدر   اوندر قایمدر

ضمیر نسبیله ، اخرنده های رسمیه بولنان کله ره لاحق اولدینی زمان - ضمیر اضافیلر کی - برالف زیاده قیلنق لازم کلیر ؛ فقط مفرد مخاطبده هانک اوزرینه برهمزه قونمقله اکثفا اوله رق « ای » کی اوقونور :

تو تشنه   شما تشنه اید   او تشنه است   ایشان تشنه اند

من صوموسمک   من صوموسمک   او صوموسد   اوندر صوموسدر

ضمیر نسینک مفرد غائبندن باشقارلی اخرنده الف ، او ، یا بولنان کله ره لاحق اولدقاری زمان ینه برالف زیاده قیلنیر .

او در کجاست   این شیبوست   فلان در کجاست

اونره دودر   بو شیبو در   فوله کیره در

ایشان در کجا اند   در کجای اند

اوندرزه دودر   کیره در

« هست ، نیست » کله لری نیک آخرلرنده کی « ست ، لده » ضمیر نسیدر . « نیست » دن ضمیر نسبی آلدیغمز وقت کریده قالان

۳

— تمرین —

پدرت از استانبول کی آمد؟ مادرت در کجاست؟ برادرت
 در اینجا چند نامه نوشت؟ برادرانت در آن دیستان چه خواندند؟ دیستان
 برادران در کجاست؟ نام خواهرش چیست؟ نام فرزندش چیست؟
 اینجا دیستان دخترانست. فرزند برادرت اکنون در کجاست؟ فرزند
 برادرم اکنون از اینجا گذشت. خواهرت چه نوشت؟ خواهرم نامه
 نوشت؟ چند نامه نوشت؟ دو نامه نوشت. پدرم بیدارست.

۳- ضمیر نسبی: خبرله لاحق اولان ضمیرلر در.

خبر ندر؟ جمله اسمیه نك بر طرفیدر .

فقط بز شیمدی دیم که ، خبر ، اخرنده ضمیر نسبی بولسان
 کلهلر در . اوله ایسه ضمیر نسبی لری اوکره نهم : ضمیر نسبی ده .
 دیگر ضمیرلر کبی آلتیدر :

مفرد متکلم م	مفرد مخاطب ی	مفرد فاعل ست
م	سک	در
جمع م	جمع ی	جمع ند
یم	ید	د
ین	سکن	درلر

« م ، ست ، ند » ضمیرلر نیک اوست طرفلری مفتوح ، « ی »
 « یم ، ید » ضمیرلر نیک اوست طرفلری مکسور اوقونور :

لغتار :

چهار پنج بزرگ دراز قد زیر بالا
دورت بسمه بوبروک اوزومه بوی آلت - آشاغی بوکسک بوقاری

— نمبرین —

۴

فواد چهار اسب پرورد. خامه من از خامه تو بزرگست. قد او درازست. فرزند در زیر درختست. او شب و روز بیدارست. خانه حسن از خانه فواد بالاست. ایشان امروز در چکا اند؟ او اکنون از اینجا گذشت. امروز در دبستان کس نیست. این کار بد نیست. در درخت پنج مرغ هست. ان مرغ اکنون پرید. برادرم از من بزرگست. تو از من بزرگی. ایشان از شما بزرگند. بدرت کاتبست برادرش کاتب نیست.

صفت

صفت، اسمک حالی، کیفیتی بیدارن که لردرد. او اسممه موصوف دینیلور. فارسیده صفت اول، موصوف صوکره کتیریلیر. موصوفک آخری - مضافک آخری کپی - مکسور او قونور. صفت ایله موصوفدن حاصل اولان هیاته « ترکیب وصفی » تسمیه اولنور:

مرد بیدار	دبستان بزرگ
اویانیو آدم	بوبروک مکتب

«نی» «یوق، دکل» معناسنی مفید اولور سه ده، «هست» دن ضمیر نس
 قالدیره جق اولور سه قری به قالان بر شی افاده ایتمز .
 قوللانییه، قوللانییه «هست»، «واردر»، «نیست»، «بو
 دکلدر» معناسنده مادتا برر کله حکمنه کیرمشلدر . حتی یو
 سائر ضمیر نسیلر داخل اولدینی حالده بیله «ست» لر حـ
 اولغاز :

نیستند   نیستی   نیستید
 بوقدرلر   بوقسک   بوقسکنز

§

هستم   هستی   هستند
 وارم   وارسک   واردرلر

۴- ضمیر فعلی، فعللره لاحق اولان ضمیر لردر؛ فعللر، آشاء
 کوستریله جکدر. بناء علیه بوضعی لری طانیه بیلمک ایچون اولام
 فعللری طانیش اولوق ایجاب ایدر.
 بوندره دیکر لری کبی الیدر :

مفرد متکلی، م   مفرد غاطبی، ی   مفرد غایبی، د
 جمع   یم   جمع   ید   جمع   ند

بر مثال :

پرورم   پروری   پرورد   پروریم   پرورید   پرو
 بسلام   بسلامک   بسلام   بسلامز   بسلامکنز   بسلام

بدست . این خانه فراخست . این کهست . ان مهست . نام
 این کتاب چیست ؟ تدریسات فارسیه است . این نامه دراز از که
 آمد ؟ از فواد آمد . فواد در کجاست ؟ در استانبولست .
 نامه سیاه من در کجاست ؟

صفات قیاسیه دن

وصف ترکیبی

۱ - بعض ترکیب وصفی درده موصوفک اخرنده کی کسره
 حذف اول نور :

دل آگاه

اربابی کوه گلی

«دل» مکسور او قونورسه او زمان ترکیب وصفی اولور .

۲ - بعض ترکیب وصفی درده موصوفک او کنگه کیر بلور :

سر خفام

قبر میری رنگلی

اساسی «قام سرخ» هیثاننده بر ترکیب وصفی درده .

۳ - بعض ترکیب اضافی درده مضاف الیه، مضافدن اول سووله نیر .

یا قوت رنگ

یا قوت رنگلی

اسلی «رنگ یا قوت» هیثاننده بر ترکیب اضافی درده .

دبستان
صفتره
در :

شمه سیله
تیرمکله
حاصل

اوه سیله
صفت

مه
بر بولک
کست
رنگ

شو ترکیب وصفی درده - معلوم اولدینی اوزره - مرد،
 بر اسم، بیدار، بزرگ اونلرک حالتی، کیفیتی بیلدیرر بر
 صفت، اساساً ایکیه آریلیر: سماعی، قیاسی.
 سماعی، اساساً صفت اولهرق ایشیدیلوب بلنمش اولانلر
 بیدار، بزرگ، دراز، نیک، بد
 قیاسی، برطاقم قاعده لر امانه سیله پایلان صفتلر در.
 سماعی صفتلر ایچون دها زیاده سوزه حاجت یوقدر.
 قیاسی صفتلر کلنجه اولنریده اوج قسمة آیریرز.

- ۱- بر ترکیب وصفی و اضافینک هیات معلومه سنک دیکد
 ویا فعل بختده کوریه جک امر حاضر لرک اولارینه بر اسم ک
 یاخود بعض جمله اسمیه لرده ضمیر نسبی و شخصینک حذفیه
 اولورکه، بو کبی مرکب صفتلر «وصف ترکیبی» دیرلر.
- ۲- اسملر، یاخود بعض مصدرلر برطاقم اداتلر علا
 حاصل اولور.
- ۳- فعللردن مشتق اولان صفتلر درکه، اولنره ده
 مشتقه، تسمیه اولنور.

نقار:

سیاه زرد سرخ سبز تنک فراخ که
 قارا صاری قیریزی بئیل طار کنبسه کوریک!

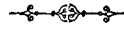
— تفسیر —

اسب او سیاهست. اسب سیاه تو از اسب سفید او بزر
 این شکوفه زرد بدنست. جامه سبز. اینجا تنگست. جای

پادر رکاب   سمنبو   نامه نویس   راهنا
 آباغی اوزنکیره   سمن قوقولی   مکتوب یازیمی   بول کوشتری
 لغتار :

شو مشو   ارمغان   راست   دروغ   بکو   مکو
 اول اولما   هدییه   طوغری   یالده   سوبله   سرلرله

این مرد خانه خراب از بصره آمد. این ارمغان کران قیمتست.
 برادر ا و قاشعار شو ا آن مرد رو سیاه اکنون از اینجا گذشت .
 آن مرد سفید ریش برادر پدر اوست . این مرد صافدل برادر بزرگ
 فوادست . نیکخوشو! بدمنش مشو ا آن مرد نامه نویس اکنون آمده .
 آن مرد را همنان نیکخوست . خانه راست من در کجاست؟ راست بکو .
 دروغ مکو . برادر و قاشعار من در اینجا است .

صفات قیاسیه دن

اوانلر عمود سید بایمونه صفتلر

- ۱- ی ، بن ، کین ، ناک ، کر ، ور ، مند ، آنه ، یار ،
 بان « ادات نسبتلرندن برینک داخل اولدیقی اسملر :
 بوی ، اهین ، غمکین ، فرخناک ، دادگر ، هنرور
 یلی دمیرده ، فغلی ، فرمی ، عدالتی ، هنری
 سودمند ، برادرانه ، هوشیار ، شتربان .
 قلمدهی ، قارداشپه ، عقلی ، دره بی

۴ - بعض اضافت تشبیه لوده مضافك اخرنده
حذف اولنور :

سرو قد

سروی بوی

«سرو» مکسور او قونورسه اضافت تشبیه حالنده بو

۵ - فعل بختنده کور بله چک امر حاضر مفرد لرینک
برر اسم کتیر مکله اولور :

دلکش

کوکلی آبهی

«کشا»، «آج» معنایسته بر امر حاضر در .

۶ - بعض جمله اسمیه لوده ضمیر نسبی ایله ضمیر
حذفیه اولور . وصف ترکیبک بونوعی دیگر لری قدر قو

خانه بردوش

اری ارموزنده

اصلی «خانه اوبر دوشست» هیناننده بر جمله اسمیه دیمک
وصف ترکیبک ، مرکب بر صفتدر . ایلك بش نوعی .

بشنجی نوعی علی الاکثر بر لکده یازیلور .

اشساغیده یازیلان ترکیب وصفیری ، کوبس تریلن نوع
ایرملیدر :

خانه خراب	کران قیمت	وفا شمار	رو
ضراب اولی دوشکوره	اغیر قیمتی	وفا عارتی	رفالی قاره
سفیدریش	صافدل	نیکخو	بده
اوه صافالی	تمیز بورکلی	ایضی ضویلی	فنا

— تمرین —

۷

آن مرد بومی اکنون آمد. این خانه آهنین نیکست. مادر غمگین
 او در کجاست؟ برادر فرخناک من در اینجا است. آن مرد هنوز
 بومیست. ازین شکوفه سودمند در ایشان نیست. این اندر زهای
 برادرانرا بدو بگو. هوشیار شو. شتربان آمد.
 درکنج او زر و سیم هست. درهمیان او زر هست. سیم نیست.
 این باغ بهشت اساس است. برادر او رنجور شد. از برادر من نامه
 بچشم آمد. این راه نورا است.

صفات قیاسیه دن

مثنی صفت

فرع فعل مجتذبه کوریله جکی وجهله بونئر اسم فاعل، اسم مفعول،
 صفت مشبهه صیغه لرندن عبارتندر.

اسم فاعله مثال:

نویسنده

یا زبجی، یا زانه

اسم مفعوله مثال:

گفته

سویلمسده، سویلمن

صفت مشبهه مثال:

دانا

پلیسی

۲. - وش ، آسا ، سان ، وار - واری « ادات تشبیهلرند
برینک داخل اولدینی اسملر :
ماهوش ، بهشت آسا ، آینه سان ، دیوانه وار ،
آی کیی ، هنت کیی ، آینه کیی ، دیوانه کیی
کلواری
کل کیی

۳. - « وې » ادات سلینک داخل اولدینی اسملر .
بیخرد
عقلسز

۴. - لیاقت واستعداد اداتی اولان یانک داخل اولدینی مصدرلر
کفتنی [*]
سویله چک

۵. - اشاعیده کی فصلده کوریله چک اعداد وصفیه :
بشم
بشیمی

۶. - « با ، ب » اداتلرینک داخل اولدینی بعض اسملر :
باهوش ، بهنگام
عقلی ، وقتنره

لقتلر :

کل شکفتن زر سیم همیان اندرز
معلوم بریمیک آیلیم آتوره کورموسه کیسه نصبت
را
فعلول بر اوائی = ی
یکی

[*] اشاعیده کوریله چکی وجهه « کفتن » سویله مک مناسنه مصدردر .

نویسندهگان ، دانایان ، نیکخویان .

۵ - موصوفك ده آخری ، - مضافك آخری كی - مكسور
اوقونه چندن موصوفك آخرنده والف ، واو ، ها ، یا بولتورسه مضاف
حقنده كوستریلن قاعده لره رعایت اولتور:

دریای سیاه ، ابروی دراز ، خانه تنك ، یعنی بزرگ .

۶ - موصوفی حذف اولتقی جهتله موصوف یرینه بكن صفتلر
مضافده اولورلر :

دانای مملکت نویسندهگان حکومت

۷ - صفتلر خبر اولنجه ، باشقا موصوف آرانمازه مبتدا موصوف
دعك اولور :

ابن مملکت بزرگست برادرم وفا شمارست

۸ - علی الموم صفت سابعه لرك ، صفات قیاسیه دن بهضیرینك
آخیرینه وتره ادائی لاحق اوله رق «صفت تفضیلیه» نامنی آلیرلر:

بزرگتره ، داناتر

بوکی صفت تفضیلیله مضاف اولدقلری زمان ، تأکید ایچسون
آخیرلرینه بر «بن» کتیریلیر:

بزرگترین مملکت

۹ - بعض صفت سابعه لرك دخی آخیرلرینه تأکید ایچسون «بن»
علاوه اولور :

جامه نوین

آموزگار	سازگار	پروردگار	آسرزگار
اوگر ریجی معلم	اویضون	بسدریجی	هفوا بر
خربدار	کرفار	پرستار	
صانوره آلیجی	طوتحمسه	طایبجی	خبرمنظار

کبی صفتلر، مشتق اولدینی حالده سماعی عد اولتیلیدر.

صفتلر حقتده مطالعات عمومیه:

- ۱- موصوف مفرد اولسون . جمع اولسون - اولدینی کی - فارصیده صفت هب مفرد قوللائیلور .
مرد بیدار، مردان بیدار § دبستان بزرگ، دبستانهای بزرگ
- ۲- موصوف، ذوی العقول اسملرندن اولورسه، خذف او صفت، موصوف برینه کچر .
يك دانا آمد
هيك مرد دانا آمده ديك اولور
- ۳- خذف اوله جق موصوف، جمع اولورسه، اخرینده جمع صفتنه علاوه اولتیلیدرکه، خذف اولتان موصوفك جمع اكلایشلسون .
دیدهنه بزرگان ایست.
دیدهنه مردان بزرگ ایست ه ديك اولور.
- ۴- صفتلرک همنه شوصورتله احتیاج کورلدیکی وقت، اجمعی حقتده کی قواعد، بونلردهده جاریدر.

اسم عددل

اعداد اصلیه

اصل صایبرك اسملری :

يك دو سه چهار-چار پنج شش هفت
 بر ایگی اوج ورت بسه آتی بی
 هشت نه ده
 سگن طفوز اوره

فارسیده اوندن یکریمی به قدر اولان صایبر ترکیجه کی دکلدرد.

یازده دوازده سیزده چهارده یازده
 اوره بر اوره ایگی اوره اوج اوره ورت اوره بسه

شانزده هفتده هژده نوزده بیست

اوره آتی اوره بی اوره سگن اوره طفوز یکریمی

یکریمدن یوقاری به طوغری اولان صایبر، ترکیجه کیلر کیدرد.
 یالکنز یکریمی ویر، اوتوز ویش کیبی ایگی عدد آراسنه بر عطف
 اداتی کیرر :

بیست سی چهل-چل پنجاه شصت هفتاد

یکریمی اوتوز قرق الی آلتیمه بنسه

هشتاد نود صد

سکسانه طقسانه یوز

یلیرلر، او

کارد

بیاه

ن از نیجا

ت. این بز

او بسیار

باغست.

۱۰ - بعض صفتلر، «بسیار» صفتیه برلکده قوللان
زمان اولره «صفت افراطیه» دیرلر:

بسیار بزرگ

لغتله:

بچه	کره	کوسفند	بز	بزغاله
بارد	کری	قورنومه	کچی	اوغولوق
		تیز	کند	
		کسلکی	کور، کمین	

— تمرین —

این بچه، بچه کدام مرغست؟ کره سیاه ایشان اکنو
گذشت. این کوسفند سفید، از ان بز سیاه بسیار خوبست
غاله از کجا آمد؟ این کارد توتیز نیست، کندست. کارد
تیزست. کل، خوبترین شکوفه‌هاست. این مرد خریدار آن
آموزگارما، از آموزگار شما داناترست.

دهزاره گلهسی شاذ اوله رق الف، نونه جمعیر:

هزاران آفرین - لغت -

بهره ستان سیانید ده دهد بود ب
نصیب آل آلیکن وبر وریکن ابری مفعول الیه اراتی =

- تمرین -

۹

از معرفت پیبره مشوا بمن از اینجا شش خامه ستان!
ابن نامه هارا ستانید. این مرد سرو قد در کجا بود؟ در مملکت خود بود.
بنواد از اینجا سه خامه ده. بدوار مغان دهید. نام دبستان شما چیست؟
مکتب اعدادیست. پدرم امروز در خانه برادرم دو نامه نوشت. سخن
کفتیرا کو.

اعداد وصفیه

قیاسی صفتار صیرا سنده صایدیمز اعداد وصفیه، اعداد
اصلیه نك آخر لینه بر دمیه علاوه ابدوب اوست طرفی مضموم
اوقومقله حاصل اولور.

یکم دوم سیوم چهارم پنجم ششم دهم
یازدهم بیستم سی و نهم در دهمی هشتاد و نهمی اونی

چهار
دوشت
هشت
سک
دو
ایکی
وسه
ایچ
پنج
سی
سد
بوز
ویستونه
یکمى طفوز
مزار
یک
عدددرده.

یست ویک	یست دو	یست و سه	یست و
یکری بر	یکری ایکی	یکری اوج	یکری د
یست و پنج	یست و شش	یست و هفت	یست و
یکری بسه	یکری آتی	یکری بی	یکری
یست و نه	سی	سی ویک	سی و
یکری طقوز	اونوز	اونوز بر	اونوز
سی و سه	چهل پنج	پنجاه و دو	شصت
اونوز اوج	قره بسه	الی ایکی	آلتمه
هفتاد و پنج	هشتاد و هشت	نود و شش	صد و
نهمه بیس	سکمانه سکن	طقساره آتی	بوز
صد و یست و شش	دویست	سیصد	یانه
بوز یکری آتی	ایکی بوز	اوج بوز	بسبه
نه صد	هزار	بانصد و هفت	هشتصد
طقوز بوز	یک	بسبه بوز بی سکن بوز	
هزار و سیصد و هشت	دو هزار	پنجاه هزار	صد
یک اوج بوز سکن	ایکی یک	الی یک	بوز

فارسیده عددلر ، معدودلردن اول سوز یله نیلیر ،
 معدودلرده هب مفرد کتیریلیر .

پنج خامه   یست کس

لفظ:

جهان	سخت	نرم	بشم	کهن، کهنه
دنیا	سرت	پیشاه	برک	اسکی
نصرت	بند			
	ابی			

— تخریبه —

۱۰

این جهانست . کار جهان اینست . این جامه از بشم سختست .
 انجامة از بشم نرمست . جامه نوین فواد در کجاست؟ جامه او کهنه است .
 بند آموز کار گرافیمتست . این بشم ، ازان بسیار نرمست . پیراهن
 بشمین هست . برادر دانای او این نامه را خواند . برادر او خریدار
 این جامه بشیمتست . فرمایش پدر چیست ؟

فطرا

لسان عثمانیده فعل، اوچه تقسیم اولنور ، برنجینه اصل فعل،
 ایکنجینه ذات فعل، اوچنجینه فرع فعل تسمیه اولنور .
 بزده اوله یاهلم :
 اصل فعل، ذاته، زمانه دلالت ایتمدیکی حاله بر ایتسه، بر حال

بکم
 بی
 نون داخل

لك الميخون
 تیرمیلدر :

ناسی مفید

اد توزیمه

پازدم صد و بیست و
اوه برنجی بونز یگرمی بر
بونلرک ده آخربنه تا کجه ایچون بالکتر یا، یاخود یا
اوله بیلیر:
دومی چهارهین

اعداد کسریه

فارسیده عددلرک کسرلرنی، جزؤلرنی بیان ایتمه
اولا اصل عددی، سوکرده جزؤ افاده ایدن عددی که
سه بک چار بک
اوچره بر ده ننه بر

اعداد توزییه

توزیع و تقسیمی اشعار ایچون فارسیده برر برر سه
اولان و یکان یکان دن باشقه بر لفظ یوقدر،
استعماله کوره عدد اصلیلرک تکرار ایلمهسی اعد
برنی طومار:
دو دو سه سه
ایکینجه ایکینجه اوچر اوچر

« بویون » دیک اولان « کردن » « سکندی » دیک اولان
« خویشتن » کیی کلهلر، بالطبع مصدرک تعریفندن خارج قالیرلر .

§

« تن » ک اوست طرفنده کی حرفله نظراً، مصدر تائی بی درت
قسمه آیرلر .

۱ - مصدر تائی خائی ؛ « تن » ک اوست طرفنده خا بولنان
مصدرلر :

آموختن

۲ - مصدر تائی سینیی ؛ « تن » ک اوست طرفنده سین بولنان
مصدرلر :

خواستن

۳ - مصدر تائی شینی ؛ « تن » ک اوست طرفنده شین بولنان
مصدرلر :

داشتن

۴ - مصدر تائی فائی ؛ « تن » ک اوست طرفنده فا بولنان
مصدرلر :

یاقتن

« دن » ک اوست طرفنده کی حرفله نظراً، مصدر دالی ده بش
قسمه آیریلیر :

وکیفیه دلالت ایدن کله لردر؛ بونلر مصدر درلر؛ ذات فعللر
فعللر بونلردن مشتق اولور.

ذات فعل، هم ذاته، زمانه هم دهه بر ایشه، بر حال وکیفیه
ایدر. ایشه یالکنز اوله رق فعل، دینجه بونلر آکلاشیلور
فرع فعل، ذاته دلالت ایروب زمانه دلالت ایجه دیگی -
بر ایشه، بر حال وکیفیه دلالت ایدن کله لردر. بونلر قیاسیه
معدوددر.

اصل فعللر، یعنی مصدرلرله فرع فعللر ترکیده بونلر
زمان اسم وصفندن فرق لری یوقدر.

اصل فعللر، مصدرلر

مصدرلر فارسیده اول امرده ایکیه تقسیم اولنور:
تائی، مصدر دالی.

مصدر تائی، آخرنده «تن» بولنان مصدرلردر:

آموختن	خواستن	داشتن	یافتن
اوکرنمک	ایسترمک	طرحموم	بوم

مصدر دالی، آخرنده «دن» بولنان مصدرلردر:

افتادن	پروردن	فرمودن	رسیدن
درشمک	بوسمک	بویموم	بیشم

بسیط - مرکب

مصدرلرده بسیط ، مرکب اولور . مصدرلر بالکمز بوندقلمری
حاللره قوللانیلورلرسه بسیط دینلور ، ذکر اولنان مصدرلر کی .
یراسم ایله ، برصفت ایله ، برلشه جک اولورلرسه مرکب آسمیه اولنور :

نامه نوشتن دراز کردن

مکتوب یازمو اوزوره ایتک اوزانمو

مکتوب یازم و ایتک § §

لازم - متمدی

فارسی فعللرده بالطبع لازم ، متمدی اولورلر .

اگر مصدرک دلالت ایتدیگی ایش ، یا حال و کیفیت واقع اولدیغی
زمان بالکمز فاعلده قابولده دیکره تجاوز ایتزهسه او کی مصدرلره
حلازمه دیرلر :

خفتن

اوروسو

اگر دیکره تجاوز ایدرسه متمدی دیرلر :

اوردن

کتیرمک

فارسیده هر ایسته دیکمز مصدری غنایلیجهده اولدیغی کی متمدی
یاغیق قابل اولماز . بعض مصدرلر ایچون جاری اولهیلن برقاعده ذات
فعل مجتده کوستریله جکدر :

ف بولنان

را بولنان

ون بولنان

او بولنان

یا بولنان

یدر :

تدن

لوه

نده زیاده

- ۱ - مصدر دالی 'قی' «دن» ك اوست طرفنده ال
مصدرلر :
اقدان
- ۲ - مصدر دالی 'رائی' «دن» ك اوست طرفنده
مصدرلر :
پروردن
- ۳ - مصدر دالی 'نوی' «دن» ك اوست طرفنده
مصدرلر :
راندن
- ۴ - مصدر دالی 'واوی' «دن» ك اوست طرفنده و
مصدرلر :
فرمودن
- ۵ - مصدر دالی 'بای' «دن» ك اوست طرفنده
مصدرلر :
رسیدن
آشاغیده یازیلان بر قاج مصدر، مصدر دالینك شاذلر
آمدن شدن زدن س
كلملك اولم اولم اولم آ
- مصدرلر ك شو تقسیبی امر حاضرلر ك اشتقاقی بح
نظر دكه النقی ایجاب ایدر .

صوکارنده کی نونلر آتلمهجه کریده قالان ، ماضی شهودینک مفرد
 غائب صیغه سیدر . نونی آتلمش بر مصدرک صوکنده ، ضمیر فعلنک
 هانکیسی بولنورسه ، ماضی شهودینک او صیغه سی دیک اولور . شو
 سوزردن آکلاشیلورکه ، ماضی شهودینک آتی صیغه سی واردر . [۱]
 بری یالکنز مصدرلرک صوکارنده کی نونلری آتلمغله ، دیکرلری نونلر
 آتلمقدن صوکاره ضمیر فعلیلر علاوه اولمغله حاصل اولیور .
 « آوردن » مصدرندن مثال :

مفرد متکلم : آوردم مفرد مخاطب : آوردی مفرد غائب : آورد
 کتیردم کتیردی کتیردی
 جمع : آوردیم جمع مخاطب : آوردید جمع غائب : آوردند
 کتیردک کتیردیکنز کتیردیکنز
 ماضی شهودی ایله اوندن بایله جق فعللر ایچون کوستریلن قاعده
 دیکشمز . هر ایسته نیلن مصدردن یازیلان شو قاعده وجهله ماضی
 شهودی و اوندن بایله جق فعللر تشکیل اوله بیلیر .

§

ماضی نقلی

بر اینک ، بر حال و کیفیتک بیه کچمش زمانده وقوعنک فقط
 ایشیدلدیکنی بیلدیرمه مخصوصدر .
 ماضی نقلی صیغه سی بایق ایچون ، ماضی شهودی مفرد غائبک
 آخرینه بر وهاء کتیره رک بیه مفرد غائبدن باشقا ضمیر فعلیلری
 [۱] فارسیه ده لسان عثمانیه اولدیگی کی امر حاضر ، امر غائبدن باشقا ،
 فعللرک آتیش صیغه سی بولنور .

ستادن
 ورمو
 مصدر
 ع مصدر
 آسودن
 هفتم این
 اریکست .

ال، حال،

کورلش
 بی تشکیل
 فرد غائب
 صدرلرک

لغتار:

ساختن	جستن	گذشتن	فریفتن	اید
یازم	صیرامو	بیراقمو	آراممو	ط
کستردن	افشاندن	آسودن		
دورسدمک	صایمو	ریکلنمک		

— نمبر —

۱۱

ساختن، جستن، گذاشتن، فریفتن چه کله اند؟ مصدرنا چند نوعست؟ دو نوعست. ساختن از کدام نوعست؟ از نو تاییست. فریفتن خوب نیست. ایستادن، کستردن، افشاندن مصدر دالی اند. امروز روز یازدهم ماهست. در روز ماه بخانه ایشان دو مرد آمد. ساعت چندست؟ دو وج آسودن لازمست؛ افشاندن متعدی.

ذات فعالر

ماضی شهودی، ماضی نقلی، امر حاضر، مضارع، استقبالی فعل التزامی، فعل وجوبی، امر غائب.

ماضی شهودی

برایشک، بر حال و کیفیتک کچمش زمانده واقع اولدیفنک اولدیفنی بیلدیرمک ایچون قوللایلیر؛ ماضی شهودی صیغه «اتمک ایچون، مصدرلرک صوکلرنده کی نونلری آتهرق، ضمیر فعلیستندن باشقاص، بر فعلیلری علاوه ایچیلدر، مه

ان نامه در کجاست ؟ در خانه گذاشتم . این را که نوشته ؟ حسن نوشته است . ان نامه را من کفتم ؛ برادرم نوشت . ایشان اکنون آمدند ؛ اینهارا گذاشتند . فواد ! بکجا رفتی ؟ بدبستان رفتی . در دبستان چند شاگرد هست ؟ صد و بیست شاگرد هست . من در دبستان پنج کتاب داشتم .

امر حاضر

فارسیه امر حاضر تشکیلی همچون مطرد بر قاعده سوبله نه من. [۱] آشنایده کوستر بله جگ بر قاج قاعده نکه ده هب مختلف شاذ لری وارد در. مصدر لر دن امر حاضر یا معنی همچون بیلنمی ایجاب ای دن قواعد:

۱ - مصدر تائی خائیدن امر حاضر یا معنی همچون ادات مصدر دیک اولان «تن» ی خذف ایند کدن سوکره خایی، زایه تبدیل

ایتملیدر .
و آموختن و مصدر ندن :
آموز
اوکره

[۱] اوته دن بری قواعد فارسیه به داژ نسر اولنان کتابلر ده مصدر لر دن اول امر ده مضارع تشکیل ایده لک ، سوکره اوئدن امر حاضر آله سی قاعده سی کوستر لکده ای دی . بو قاعده صرف عربی قلیدن ای لری کلیمور ای دی . لسان عثمانی ده امر حاضرلر طوغزیدن طوغزری به مصدر لر دن آلمقده و شو کتابک نحریر نده کن مقصده قواعد فارسیه بی- ممکن اولدیی قدر- قواعد لسان عثمانی به تطبیق اولدیی همچون بوراده اول امر ده مصدر لر دن امر حاضرک صورت اشتقاقی کوستر بله چکدر

ی حاله - علاوه
ه قونه رقی «ای»
لست «ایله بر لکده
ده - آورده است
صمه کتیر مشرر
آورده اند
شمر کتیر مشرر

د غائب : داشت
طوغزری
پ : داشته اند
شمر : طوغز مشرر

ه آورد ؛ بمن دو
واندم ؛ مشقمر
برادرم نامه آمد
دن « فواد به نامه
ی ، بر قلم واری ای دی »

— که نك آخرنده «ها» بولندی ایچون الفی اولدقلر
ایقلدر. مفرد مخاطب ده «ها» اوزرینه برهنز
اوقوندی کی مفرد غالب صینه سی دخی الك زیاده و
قولانیلیر:

مفرد متکلم: آورده ام **عائِب**: آورده **مفرد**: آور
کنیرشم **کنیرمشک** کنیر
جمع: آورده ایم **عائِب**: آورده اید **عائِب**:
کنیرشز **کنیرمشک** کنیر
«داشتن» [۱] مصدرندن:

ماضی شهودی

مفرد متکلم: داشتم مفرد مخاطب: داشتی مفرد
طونرم **طونرک**
جمع متکلم: داشته ایم جمع مخاطب: داشته اید: جمع فاعل
طونرشم **طونرشمک** طونر

— نمبر —

بدت از استانبول چه آورد؟ بیرادریم دوخام
کتاب. امروز در خانه چه ساختی؟ در سمر اخی
نوشتیم. خواندن و نوشتن چه خوبست؟ امروز از
[۱] بومصدر جادنا مالک اولتی مناسنه قولانیلیریند
داشت. بک خامه داشتم «کی سوزلر» فوآدک برقلی واراید
دیجی ترجمه اولنور.

کاستن کاه
اکسپلرک اکسپل
یاخود سینی بابه تبدیل ایتلیدر :
آراستن آرای پیراستن پیرای
تزیین ایتلرک تزیین ایت طوئامو دورات
یاخود سینی خذف ایلیدر :
دانستن دان کریستن کری زیستن زی
پلمک بیل آغومو آغومو باشامو باشا
توانستن توان مانستن [۱] مان
مقصد اولو مقصد اول بکزه مک بکزه
شایستن (۲) شای بایستن (۳) بای
لابو اولو لازم اولو
پوقاعده لک شاذلی :

بستن بند پیوستن پیوند جستن جوی
باغومو باغومو اولاشمو اولاسه آرامو آرا
خاستن خیز شستن شوی شکستن شکن
قالقمو قالو بیقامو یقا قیرمو قیر
گستن (۴) کگل نفستن نشین نگر یستن نگر
قوربارمو قوربار اولورمو اولور باقو باق

[۱] «ماندن» ده وارد.
(۲) «امر حاضر لری قولانناز» مضارع مفرد غایبری قولانیلیر .
« باید ، شاید » « لازمدر ، لایقدر » ده ترجمه اولنور .
(۴) « کسینن » ده وارد .

اندوختن
قازانمو
ن
یشیرمک
ن
ک
بختن
مو

ناس
مالی
نشان
ورشا دیک
ایچون
ر
قورتل

بوقاعدهیه نوبقاً تصریف اوله بیله چک مصدرلر :

آمیختن	افراختن	افروختن	انداختن
قاریشمی	قاریشرمی	برکستمک	بارلامی
انکیختن	باختن	یختن	انمی
قویارمی	اویارمی	اویارمی	ارمک
برداختن	تاختن	دوختن	پشمک
مشغول اولمی	قوشومی	قوشورمی	دیگمک
ساختن	سوختن	کداختن	دومک
یایمی	یایمی	ایرکم	ایرکم

نواختن

اوقشامی

بوقاعده نك شاذلری :

دوختن [۱]	دوش	شناختن
صاغمی	صاغ	طایمی
فروختن - فروش کسختن - کسل	نشاختن [۲]	
صانمی - صانت قویارمی - قویار	اوطوررمی	دیگمک - اوط

۲- مصدر تانی سینیدن امر حاضر تشکیل اتمک
 وتی ی خذف ایتدکن صوکره سینی یا هایه تبدیل ایتلید.
 خواستن خواه جستن چه رستن
 ایتمک ایتمه صیرامی صیرا قورنمی

[۱] دیگمک مناسنه اولجه امر حاضری قیاسی اولور .
 [۲] «نشاندن» مصدری ده واردور.

شکيب فریفتن فریب کوفتن کوب یافتن یاب
صبرایت آدرانموس آرات دوکک دوک بولموس بول
فانک ماقبلی، مضموم اولورسه فایه قلب اولمخفه برابر برده و او
زیاده اولتور .

اشفتن آشوب رفتن روب
طارلموس؛ فتنه قویارموس؛ باشمالانموس طاریل سورمک سورور
نهفتن نهوب
کیزلمک کیزل

یاخود فایا اولتور :

یافتن یاف شکافتن شکاف شکفتن شکف
طوقوموس طوقو یارموس یار آچلموس آچل
بو قاعده لک شاذلری :

پذیرفتن پذیر خفتن خواب رفتن رو سفتن
قبول ایتمک قبول ایتمک اوبوموس اوبو کیتیمک کیت دلامک
سنب کفتن کوی کرفتن کیر
دل سورلمک سورل طونموس طوت

— نمبر —

این سخنرا که کفت ؟ برادرم کفت. پذیرفتن چه کله است، گو ؟
پذیرفتن مصدر تأیست . پذیر ترا در اینجا جست ، بخانه رو . برادر !
بند پدر را گیر . مجرد سخن گفتنرا گو ! درجهان معرفت اندوز .

تن هی حذف

کدشتن
کچمک
نگاشت
سره ایتمک

سرس
بوغور
نوشتن
یازموس
هل
پیرایه

تن هی حذف

شکفتن
صبر ایتمک
لور .

۳ - مصدر تالی شینیدن امر حاضر یا بق ایچون
ابتدکدن سوکره شینی رایه تبدیل ایچلیدر .

« داشتن » مصدر ندن :

دار

طوت

بوقاعده به توفیقاً تصریف اوله بیله جک مصدر لر :

انباشتن انگاشتن ، پنداشتن کاشتن [۱]

طولدرسون کاشتن
صاعصو کماشتن
اکلک

یکیرمک ایضا بتمک اصملاسون هو اوله بتمک
بوقاعده نك شاذلری :

افراشتن [۲] افزا رشتن ریس سرشتن

بوکسنتزک بوکسنت بوکک بوک بوغورم

کشتن کش کشتن کرد نبش

اولدرمک اولدر اولون دورمک اول دونه

نویس نوشتن نورد هشتن

یاز دورمک بوکک دور بوک بیراقم

۴ - مصدر تالی فائیدن امر حاضر یا بق ایچون

ابتدکدن سوکره « فاه بی یا « با » به تبدیل ایچلیدر .

تافتن تاب شتافتن شتاب

یارلامو بوکک یارلا بوک عهد بتمک عهدایت

[۱] « کشتن » مصدر یده وارد . بوحاله کوره شاذ او

[۲] « افزاشتن » مصدر ینه کوره قیاسی اولور .

چریدن	چشیدن	چفسیدن	چکیدن	چیدن	خاریدن
اونلامو	طاممو	یایشمو	واملامو	صالبینمو	قاشیمو
خاموشیدن،	خوشیدن	خاییدن	خراشیدن	خرامیدن	
صوممو	چیکدمک	طیرمالامو	صالبینمو		
خریدن	خزیدن	خلیدن	خیدن	درخشیدن،	رخشیدن
حائومه آلمو	اکلاممک	بانیرمو	دورتمک	اکیلتمک	پارلامو
دویدن	دزدیدن	رقصیدن [۱]	رمدن	رهانیدن [۲]	
پیرنمو	پالمو	اویانمو	اورکاک	قورنارمو	
زاریدن	زیبیدن	سزیدن	سکالیدن	سنجیدن	
اکلاممک	یایشمو	لاپو	اولمو	صانمو	طارنمو
	ظییدن [۳]	طلبیدن [۴]	غلطیدن [۵]		
	چورک	اویانمو	ابتمک	بورارلامو	
	فهمیدن [۶]	کاویدن	کرویدن	کزیدن [۷]	
	اکلاممو	قازمو	ابانمو	ابصیرمو	
کشیدن	کنجیدن	کندیدن	کوشیدن	لنزیدن	
پچمک	صیفیمو	قورقو	پالیشمو	سورچمک	

[۱] عربجه تک «رقص» ندن آلمشدر.

[۲] «رستن» تک متعدی.

[۳] اصلی «ظییدن».

[۴] عربجه تک «طلب» ندن مأخوذ.

[۵] اصلی «غلطیدن» اوله جی.

[۶] عربجه تک «فهم» ندن مأخوذ.

[۷] بونک اسر حاضر بی شیخ سعدی مرحوم کلستاننده «کزای» صورتنده قوللائمش ایسهده بو استعمال ضرورت وزندن منبشدر.

ارماترا
بن ادات
یایی ده

صدرار :
آرمیدن
تک
بخشیدن
غلاممو

الراممو
جوشیدن
قابانمو

آموزگار بمن گفت که ، درستراخوان ، مشقتر نویس ! این پذیر ! بدیجانشین ! این نامه راخوان .

۵ - مصدر دالی النی ویاثیدن امر حاضر یاایمق ایچو مصدر دیمک اولان «دن»ی حذف ایندکدن صوکره النی ، حذف ایدوب ماقبلنی ساکن قبله لیدر :
«افتادن» مصدرندن :
افت

دوسمه

«رسیدن» مصدرندن :

رس

تیسمه

بونلر کیمی شو قاعدهیه توفیقاً تصریف اولنه بیرله چک م
آماندن ایستاندن فرستان نهادن آرامیدن ،
حاضرلامور طور مور کوندرملک قومور ویکلمور
آشامیدن ارزیدن اندیشیدن ایستاندن باریدن
ایچرملک دکلک دورورنملک طور مور یاغومور با
بریدن بوییدن پاییدن پرسیدن
کسملک قورقومور باقی اولور صور مور

پریدن پریشیدن یسنیدین ییچیدن بوزیدن بوسیدین
اورمور طاعینمور بکنملک بوکلک عذر دیرملک یاظاقتمور ؛
پوشیدن بوییدن [۱] ترسیدن تراشیدن تیدن
اورنملک بورورملک قورقومور بونشور اورملک
[۱] خیزلیجه بورورملک ، عادتا بورورملکه قوشمه تک اورته بی .

بو قاعده به توفیقاً تصریف اوله بیه جک مصدر لر :

آوردن [۱]	افسردن	بردن [۲]	خوردن
کنیرمک	طوکوم	کونورمک	بیمک
ستردن	کستردن	اکندن	افشاندن، فشاندن
بونوم	دوشمک	طولورموم	صایموم
افکنندن، فکنندن	خواندن	کندن	ماندن
بیراقوم	اوقوموم	قازوم	قالوم، بکزه مک
نشاندن			
دیگمک			

بو قاعده نك شاذلری :

آزردن	آزار	افشردن	افشار	سپردن
اینبیمک	اینبیت	صفوم	صییوم	اصماریوم
سبار	شمردن [۳]	شمار	کردن	
اصماریا	صایموم	صای	ایتمک، ایلمک، قیلوم	
کن	مردن	میر	پراکندن [۴]	
ایت، ایله، قیل اولمک	اول	طاغینوم		

۷ - مصدر دالی و اویدن امر حاضر یا بق ایچون «دن» ی خذف ایتمکدن صکره و اویده خذف ایده رک برینه برالف، یا کثیره یلدر :

- [۱] امر حاضری «آر» صورتنده تخفیف اوله ییلر
- [۲] «بردن» مصدرینک امر حاضرینه بکزه مملک ایچون بونک امر حاضرله مشتقآنده یا مفتوح اوقونور
- [۳] بونک امر حاضری «شمر» صورتنده استعمال اولنورسه بالطبع شاذ اولماز
- [۴] بونک امر حاضری و بالطبع اوندن مشتق اولان صینه لری مستعمل دکلدر

لیسیدن	مالیدن	مزیدن، مکیدن	موبیدن
یاداموس	سورمک	اسمک	سوزشی آغوم
تالیدن	نکو هیدن	توشیدن	ورزیدن
ایکدمک	زم ایلمک	طعن ایلمک	ایلمک
			میرا نکه تیرمک
			ماه
			وزیدن
			اسمک

بوقاعده نك شاذلری :

دادن	ده	زادن	زای	کشادن [۸]	ک
وبرمک	وبر	طوغموس	طوغ	آچموس	آ
افریدن	افرین	چیدن	چین	دیدن	
پارتموس	پارات	طوبوسوس	طوبوس	کورمک	
شنیدن [۱]	شنو	کزیدن	کزین		
ایستیک	ایستیت	سمبک	سبج		

۶ - مصدر دانی رانی و نونیدن امر حاضر «بایق»
«دن» ی حذف ایتمکله اولور .

«بروردن» مصدرندن :

پرور .

«راندن» مصدرندن :

ران .

[۸] «کشودن» مصدرینک بولیشنه کوره کشا، کشای قاعده په موافق

[۱] «شئودن» مصدری ده واردور .

فارسی امر حاضرلرک ده - لسان عثمانیده اولدینی کی - بالکنز
ایکیشر صینه سی واردر .

بورایه قدر یکن امر حاضرلر هب مفرد در . مفردلرک آخربنه
«یده» علاوه اولنورسه جمع اولورلر :

آورید

کتیرک ، کتیریکن

§

پوتون ذات فعللر ، بالخاصه امر حاضرلر علی الاکثر اولربنه برر
مکسور با داخل اولدینی حالده قوللانیلیرلر . [۱] بو بانک داخل
اولدینی کله نیک معنایه بر تعلق اولماز .

بداشت بدار

بو بانک داخل اوله جفی کله نیک اولنده الف بولنورسه یایه قلب
اوله رق یاینه مکسور اولقونور .

افت بیفت

لقتلر :

درد	عثمانی	همه	قرخ	پاسخ
وعا	عثمانی	برنومه	مبارک	جواب
برای [۲] با				

ایچوره ایله

[۱] بعض فارسینسانا فکک ایلک حرفی مضموم ، یاخود با یا میم کی
حروف شفویهدن برخرف اولورسه بانی مضموم اولقومتق ایستلر .
[۲] ادوات فضلنده کوسرتیله جکی وجهله «برای» اداتی دایفا کله نیک اولنده
مضاف کی آخری مکسور بولنور .

«فرمودن» مصدرندن :

فرمای

بویور

بو قاعده به توفیقاً تصریف اوله بیله جک مصدرلر :

آلودن	آسودن	آزمودن
دیگلمک	افزودن	تجره ایتمک (۱) بولوشمور، بوللا
آرتمور، آرتمیرمور	اندودن	بخشودن
بالودن	صبرامور	مرحمت ایتمک
سوزمک	زودون	ربودن
بو قاعده نك شاذلری :	قایمور	یاس آیمور کورتمک

بودن	بو (۲) باش	درودن	درو
اولور	اول	بیمک	بیج
شودن	شنو	غودن	غنو
ایتمک	ایسیت	اورقلمور	اورقلمور

مصدر دالینك شاذلری :

آمدن	آی	شدن	شو	زدن	زن
کلمک	کل	اولور	اول	اورمور	اور
		ستدن	ستان		
		آلمور	آل		

§

(۱) اصل ترکیه اولان صینامق بو کون مهجور در
 (۲) بو امر حاضر اوله رق مستعمل دکلمدر

صیغہ در . مضارع صیغہ لرینک اولارینہ برز « می » علاوہ ایدیلنجہ
حال صیغہ لری حاصل اولور .

« بنداشتن » مصدرندن :

مفرد متکلم : میندارم مفرد مخاطب : مینداری مفرد غائب : میندارد

صائبورم	صائبورمک	صائبور
جمع « مینداریم جمع »	مینداریمک جمع «	میندارند
صائبورز	صائبورمکز	صائبورلر

§

استقبال

فارسیہ لسان عثمانیک استقبال صیغہ سی کی بر فہلک بالکنز
کله جک زمان ایچسده وقوعی بیلدیرمک ایچون مخصوص بر صیغہ
یوق ایسده ایستہنیاں مصدرک ماضی شہودی مفرد غائب اولسه
« خواستن » مصدرینک مضارع صیغہ لری کتیرلکله بر نوع استقبال
صیغہ سی تشکیل نمکندر .

« رسیدن » مصدرندن :

مفرد متکلم : خواهم رسید مفرد مخاطب : خواهی رسید

صورہ جہتم	صورہ جہسک
جمع « : خواہیم رسید جمع »	: خواہید رسید
صورہ جہمز	صورہ جہسکز
مفرد غائب : خواہد رسید جمع غائب :	خواہند رسید
صورہ جہو	صورہ جہلر

بسیار بزی !
بسنده کانتستہ
آبرا بیاشامیدہ
مرد بسیار
در انجا کہ را

در، بر صیغہ در
وہ ایدیلہ جک

غائب : باید
بولور
غائب : باید
بولورلر

عنی بیلدیررہ بر

— تمرین —

۱۴

دروود همه عثمانیان این دروود فرخست: (پادشاهم
 از اینجا برای من يك خامه آور! خامه برای نو
 اینرا که آورد؟ من آوردم. این خامه را بپريد. این
 ازین آب برادرم آشاهید. این مرد را بگروید. این
 خرد مند ست. همه خرد مندان مملکت، با اینجا رفتند.
 جستید؟ برادر مرا جستم. در جهان نیکترا جوید

{مضارع}

مضارع، هم زمان حاله، هم زمان استقباله دلالت ای
 هر هانکی بر امر حاضرک آخرینه ضمیر فعلیلر، علا
 اولورسه مضارعک آتی صیغه سی حاصل اولور.
 «یاقتن» مصدرندن:

مفرد متکلم: یایم مفرد مخاطب: یایی مفرد

بولورم بولورسک

جمع متکلم: یاییم جمع مخاطب: یایید جمع

بولورمز بولورسکز

§

حال

بر فعلک، بر حال و کیفیتک زمان حالده وقو

«دیدن» مصدر نندن :

باید دیدم	باید دیدی	باید دید
کور ملییم	کور ملیسک	کور ملی
باید دیدیم	باید دیدید	باید دیدند
کور ملیئیز	کور ملیسکز	کور ملیلر

امر غائب

امر غائب ایچون ده آریجه بر صیغه یوقدر . مضارعنک مفرد .
 و جمع غائبی امر غائب موقمنده بولنه بیلیر .
 «بسندیدن» مصدر نندن :

مفرد جمع

بسندید	بسندید
بکسوندر	بکسونور

امر غائبک مفردی دعا موقمنده بولندیقی زمان . بعضاً دالدن اول
 برائث زیاده قیاییر :

«دادن» مصدر نندن :

دهاد

دریسوره

«گو» امر حاضر نندن صکره بر امر حاضر دهاکتیر لکلهده بر

نوع امر غائب بایله بیلیر :

کویجواه

ایستوروه

صیغه یوقدر . بالخاصه فعل التزامی معناسی

مفرد غائب: بنویسد

یازره

جمع غائب: بنویسند

یازدر

صیغه یوق ایسده،

ک مضارع ویاماضی

دوبی معناسی افاده

مضارع لر بای زامله اول

مفرد غائب: باید بناید

کوستر ملی

جمع غائب: باید بنایند

کوستر ملیلر

فعل التزامی

فعل التزامی ایچونده ، فارسیده مخصوص بره اولنده ای زائده بولان مضارع صیغه لری ، بعضاً افاده ایدر لر .

« نوشتن » مصدرندن:

مفرد متکلم: بنویسم   مفرد مخاطب: بنویس
 یازمه میم   یازمه سک
 جمع متکلم: بنویسیم   جمع مخاطب: بنویسید
 یازمه لم   یازمه سکن

فعل وجوبی

فعل وجوبی ایچونده فارسیده باشلی بر « ایستن » که مضارع مفرد فاعلی ایسته نیلین مصدر شهودی صیغه لرینک اولدرینه کتیر لکنه فعل و ایده چک بر صیغه حاصل اولور .
 « ایستن » مضارعندن سوکره کله چک .
 بولتور .

« نمودن » مصدرندن:

مفرد غائب: باید بنمایم   مفرد مخاطب: باید بنمایی
 کوستر ملیمیم   کوستر ملیسک
 جمع متکلم: باید بنماییم   جمع مخاطب: باید بنمایید
 کوستر ملیمین   کوستر ملیسکن

معلوم - مجهول

متعدی فعللر معلوم ، مجهول اولورلر .

لازم فعللر ، مجهول اوله ماز ؛ چونکه مجهولده ، فعلک منحصراً
مفعول به استادی ایجاب ایدر . لازملا ایسه مفعول به آلازلرکه ،
اونلر دده بو اسناد قابل اولسون .

شو تمر یفه کوره فعل فاعله اسناد اولنورسه معلوم ، مفعول به
اسناد اولنورسه مجهول دیمک اوله جق .

بورایه قدر ذکر اولنان فعللر هب معلومدر .

مجهول ایسه شو قاعدهیه توفیقاً بایله بیلیر :

ماضی نقلی صیغه سی که ، فرع فعل مجتسده سولنه جکی وجهله
اسم مفعول صیغه سی ایله مشترکدر . ایسته هانکی ماده دن مجهول
تشکیل ایدنک ایسته نیلیرسه اول امرده او ماده نک ماضی نقلی
صیغه سنک مفرد غائبی آلی ؛ سوکره مثلا مصدر مجهول بایلمق
ایسته نیلیورسه « شدن » مصدر یی ، ماضی مجهول بایلمق ایسته
نیلیرسه « شدن » مصدر نیک ماضی صیغه لری ، حال بایلمق
ایسته نیلیورسه « شدن » مصدر نیک حال صیغه لری ، استقبال بایلمق
ایسته نیلیورسه استقبال صیغه لری ، امر غائب ، امر حاضر بایلمق
ایسته نیلیورسه « شدن » مصدر نیک امر غائب ، امر حاضر صیغه لری
علاوه ایتملیدر :

« دانستن » مصدر نین :

دانسته شدن

بیلنک

اخطار

لسان عثمانیہ ادات استفہام اولان « می » تک فارسیہ پر مقابل
یوقدر بونک ایچون استفہام اکثر برلده قرینہ ایله آکلاشیلیر .
استفہام موقعندہ اولنجه :

فؤاد باستانبول رفت ؟

جملہ سی ،

فؤاد استانبولہ کینتریمی ؟

دیہ ترجمہ اولنور .

لغتار :

هنكام	نزدك	دور	همدرس
وقت	ياقين	اوزاق	درس شريكى، درسى آرقراشى
		عيد	چون بخت بر
		بايرام	كپي « اوزره بايرام

— نمبرين —

۱۵

فؤاد درد بستان همدرس منست . خانه شها بد بستان دورست .
آموزگار فرمودکه ، بدرستان نيك بکوشيد . همدرسسان ا هنكام
امتحان می آید ، بدرسمان بسیار بکوشيم . برادرت بد بستان رفت ؟
اکنون خواهد رفت . همدرسسان انجيز بد بدبستان برويم ؛ هنكام
رفتن آمد . فؤاد بسیار نيکبختست . چون خواندن و نوشتن کار سود
مند نيست . اين بيت خوب از گلستانست :
« پيراهن برک بر درختان چون جامه هيد نيکبختان »

استقبال مجهول :

دانسته خواهی شد	دانسته خواهی شد	دانسته خواهم شد
پندمک	پندمک	پندمکم
دانسته خواهد شد	دانسته خواهد شد	دانسته خواهیم شد
پندمک	پندمکن	پندمکن

امراض مجهول :

دانسته شوند	دانسته شود
پندمند	پندمند

امراض مجهول :

دانسته شوید	دانسته شو
پندمید	پندمید

فتلر :

آری	شیرین	پس	ی [۱]	هر	سطر
اوت	طائی	صوکره	اوبدایه بر	»	»

— تمرین ۱۶ —

برادرمن ! امروز در دبستان کدام درس خوانده خواهد شد
میدانی ؟ آری ، میدانم ؛ امروز فارسی خوانده خواهد شد . درس
فارسی را چگونه میبانی ؟ درس فارسی را خوبترین ؟ درسها دانه . آری ،
زبان فارسی شیرینست .

[۱] وحدت ادائی دینه که اولان بوا کله تک آخریه لاحق اولور

ماضی شهودی مجهول :

دانتہ شدیم	دانتہ شدی	دانتہ شدم

دانتہ شدند	دانتہ شدید	دانتہ شدم

دانتہ شدید	دانتہ شدید	دانتہ شدیم

ماضی نقلی مجهول :

دانتہ شد	دانتہ شدہ	دانتہ شدم

دانتہ شدانند	دانتہ شداید	دانتہ شدیم

دانتہ شدید	دانتہ شدید	دانتہ شدیم

مضارع مجهول :

دانتہ شود	دانتہ شوی	دانتہ شوم

دانتہ شوند	دانتہ شوید	دانتہ شویم

دانتہ شوید	دانتہ شوید	دانتہ شویم

حال مجهول :

دانتہ میشود	دانتہ میشوی	دانتہ میشوم

دانتہ میشوند	دانتہ میشوید	دانتہ میشویم

دانتہ میشوید	دانتہ میشوید	دانتہ میشویم

گفته بوده ایم   گفته بوده اید   گفته بوده اند
 سویرسه ایمن   سویرسه ایمنکن   سویرسه ایمندر
 حکایه مضارع و حال

ماضی شهودی صیغه لرنیک اولرینه بر « می » علاوه ایدیلرسه
 لسان عثمانیک حکایه مضارع ، حکایه حال صیغه لرنیک افاده ایندیکی
 معنای افاده ایدر ، بر صیغه حاصل اولور بناء علیه اونلره حکایه
 مضارع و حال آسمیه اولنور .

بر مثال

میرفتی	میرفتم
کیرد ابرک کیرد ابرک	کیرد ابرم کیرد ابرم
میرفتیم	میرفت
کیرد ابرک کیرد ابرک	کیرد ابری کیرد ابری
میرفتند	میرفتید
کیرد ابرکن کیرد ابرکن	کیرد ابرید کیرد ابرید

روایت مضارع و حال

ماضی نقلی صیغه لرنیک اولرینه بر « می » علاوه اولنورسه -
 روایت مضارع و حال صیغه لری حاصل اولور .

میدانسته	میدانسته ام
یلیر ایمنسک یلیر ایمنسک	یلیر ایمنم یلیر ایمنم
میدانسته ایم	میدانسته
یلیر ایمنش یلیر ایمنش	یلیر ایمنه یلیر ایمنه

مرد زبان شیرین فارسی را نیک باید بیاموزد؛ پس کتابهای سخنوران
مجموعاً باید بخواند فایده یاب باید بشود. کتاب گلستان سعدی چه خوبست؟
آن کتابیست که در هر سطرش حکمت‌های بسیار نماید. پس نیک آموختن
کتاب گلستان را بسیار بکوشیم

§

حکایه و روایت فعللاری

«بودن» مصدر نیک ماضی؛ شهود بیله ماضی؛ نقلی؛ لسان عثمانیده
فعل اعانه دینیلن «ایدی، امیش» موقملارنده بولنورلر.
او حالده بر ماضی؛ نقلی. فرد غایبک آخرین «بودن» ماضی؛
شهودی صیغه لری کتیر یله جک اولور ایسه حکایه ماضی؛ نقلی، ماضی؛
نقلی صیغه لری کتیر یله جک اولور سه روایت ماضی؛ نقلی صیغه لری
حاصل اولور.

حکایه ماضی؛ نقلی

نوشته بودم	نوشته بودی	نوشته بود
یانمسه ابرم	یانمسه ابرک	یانمسه ابری
نوشته بودیم	نوشته بودید	نوشته بودند
یانمسه ابرک	یانمسه ابریکلر	یانمسه ابریدلر

روایت ماضی؛ نقلی

گفته بودم	گفته بودی	گفته بود
مویلمسه ابرم	مویلمسه ابرک	مویلمسه ابری

بنه ماضی، شهودی مفرد غائبی اوله کثیر یله جک اولورسه (فعل اقتداری)
مضارع) صیغه لری حاصل اولور.

فعل اقتداری، ماضی

توانستم نمود	توانستی نمود	توانستی نمود
گوشتم بیدم	گوشتم بیدم	گوشتم بیدم
توانستم نمود	توانستید نمود	توانستید نمود
گوشتم بیدم	گوشتم بیدم	گوشتم بیدم

فعل اقتداری، مضارع

توانم برد	توانی برد	توانی برد
گوشم بیدم	گوشم بیدم	گوشم بیدم
توانیم برد	توانید برد	توانید برد
گوشم بیدم	گوشم بیدم	گوشم بیدم

فعل اقتداری، مضارع لک مفرد فاعل بنده بعضاً دال حذف

اوله بیلیر :

توان کرد

ایره بیلیر

(افاده فصرحه)

فارسیده مضارع دن سکره کله جک ماضیله مصدر معناسی
و برنگ قاعده در . ذاتاً استقبال کی . فعل اقتداری کی کله ایچون
تشکیل ابتدیکمز صیغه لری بوقاعده دن معندر .
« اده جک » دیمکن باشقارشی دهک اولدیفیچون . بزه خواهد

میدانسته اید

میدانسته اید

پلیر ایشلدن پلیر ایشلدن

پلیر مشکلن پلیر ایشلدن

لغتار :

بخشود	بسنده	نیز
ممنونه	مقبول	دخی

— تمرین —

۱۷

برادرت در کجاست ؟ در استانبولست . در استانبول چه کار ساز
 در مکتب سلطانی با آه و ختم علم و ادب میردازد . بدو نامه مینویسد
 آری ، در هر هفته نامه رسانم . پاسخ نامه در چند روز می آید
 در چهار روز می آید . برادرت بسیار نیکخو بود ، هر کس
 از خود بخشود کرده بود . در جهان کاری از بن بسندیده تر بود
 همدرسان ! بکوشید ، شما نیز نیکخو شوید .

فعل اقتداری

فارسیده ماضیدن ، مضارعدن فعل اقتداری تشکیل ایدله بیلیر
 « توانستن » مصدرینک ماضی شهودی صیغه لری ، ایسته
 مصدرک ماضی شهودی مفرد غائبی اوله کتیر یله جک اولورسه ا
 اقتداری ماضی « توانستن » ک مضارع صیغه لری ایسته بیلن مع

تخوام جست نباید بروی نخوانده بود نمیشستی
 آرامایه مغمم گیتزه بلیک او قوما مسایری او طوره میردک
 نتوانستم نوشت نتوانی آورد ز رود مگو
 یازمه مادم کتیره سنک گیتزه سوره سو بدم
 شو صورته منی قیلته جق کله اوللرنده الف بولنور ایسه یاه
 قلب اولور :

نیامدم نیفتی میاور
 کلیمدم دورشمزک کتیره
 مجهوللرنده ادات نفی جزء اخیره لاحق اولور :
 پسندیده نشدی جسته نشود
 بکنلردک آراغماز

— تعدیه —

فارسیده هرایسته دیکه ز صدری - لسان عثمانیده اولدینی کی -
 متعدی قیاق قابل اولمادینی یوقاروده سوبله نلش ایدی .
 بعض مصدرلر اسر حاضر لرنک آخر لرنه الف ، نون ، یا ، یا خود
 یا لکنز الف نون کتیرلک ، سو کره دن ، دن ، ادات مصدری علاوه
 اولمقله متعدی قیلنرلر :

رنجیدن رنجانیدن ، خفتن خوابانیدن ، جنبیدن جنبانیدن
 انجیزک انجیزک اوبروم اوبروم قیلد انوم قیلد انوم
 خندیدن خندانیدن ، کرستن کر یانیدن ، کدشتن
 کورلک کورلردک افندوم افندوم کیمک

کرد ، خواهد رفت ، کبی کله لره ، ایده جک ، کیده جک ، دبه ، دبه
 و بره رك استقبال ديدك .
 فقط بعضاً اولورکه ، مضارع دن سوکره کلن اویله ماضیلر
 مطلقاً مصدر معناسی و یرمک مناسب اولور . کستانک شو ییتد
 اولدینی کبی :
 هرچه بیرون زرزق شوان خورد - در طلب کاهلی نشاید کرده
 هر قدر انسان مقدر اولان رزق دن زیاده بیمن ایسه ده طلب
 تَبَلک اَبَک لایق اولماز .

مثبت ، منفی

فعللر مثبت ، منفی اولورلر .

اوللر نده ادات نفی بولنمایان فعللر هیمی مثبتدر .

امرحاضر دن باشقا فعللر ، اوللرینه بره مفتوح نون ، امرحاضر

بره یم کتیر لکله منفی قیلیرلر :

ندانسق

پلرملک

ندادم	ندادی	نداد	ندادیم	ندادید	ندانند
ویردموم	ویردوک	ویردوی	ویردوک	ویردویکنز	ویردوبلر

§

نگذرم	نگذری	نگذرد	نگذریم	نگذرید	نگذرنه
بگمزمک	بگمزنک	بگمزن	بگمزمین	بگمزمیند	بگمزنلر

§

بهترین شکوفهای بهارست . در هنگام بهار ، همه عالم خوبی پیدا کند ! درختان جامه سبزیں خودشان در بر کنند . چرا باغ ما نمی آبی ؟ بهار تیز بگذرد ، پس بیشپانی خوری و از بیشپانی سود شوائی یافت .

فرع فعللر

فرع فعللر اوج نوعدن عبارتدر : اسم فاعل ، اسم مفعول ، صفت مشبهه

اسم فاعل

اسم فاعل ، امر حاضر مفردلر ینک آخرینه « نده » کتیرلکه حاصل اولور .

نویسنده

بازیچی ، یازانه ، لاتبه

اسم فاعل مفرد ، جمع اولهرق ایکی صیغهدن عبارتدر . اسم فاعلر بالطبع الف ، نونه جعلتیرلر ، اوحالده آخرلر نده بولسان هالر کافه تبدل ایدر :

نویسندهکان

بازیچیلر ، لاتبیلر

اسم مفعول

اسم مفعول اولجده ذکر اولندیقی وجهله ماضی نقلی صیغهسک عیندر ، قرینه ایله تفریق اولنور ، کله نکه مناسی معلوم ایسه ماضی نقلی . مجهول ایسه اسم مفعولدر . معلوم ، مجهول اولمق

گذرانیدن. دویدن. دوانیدن. رسیدن. رسانیدن. گشتن
 کیرمک قوشم قوشم قوشم ایشمک ایشمک ایشمک ووشمک
 گردانیدن. ترسیدن. ترسانیدن. رستن. رهاانیدن.
 دوزمک فرقم فرقم فرقم فرقم فرقم

حاصل مصدر

حاصل مصدر. امر حاضر مفرد بیک آخرینه بر شین
 علاوه سیه حاصل اولور. بوشنیک اوست طرفی مکسور اوقونور.
 ضمیر اضافیک مفرد ثانیدن فرق. یالکز بونک مکسور اوقوبیشی
 دکدر: ترکیبک حاصل مصدرلری ده فارسیبک کبیر کبیر:

روش نوازش
 کیربسه اوقشایسه انقعات
 بونلرک جمی اسملرک جمی کبیر:
 روشها نوازشها

لغت:

شایدکه بیل مزده بهار سنبل پیدا بر چرا تیز بشیانی
 اعمال که . . . ظاهر اوست! امروزه چایک بشیانی

— مری —

این خطرا توانی خواند؟ توانم خواند. برادرت تواند خواند
 شایدکه، تواند خواند. بیل مزده رس بهارست. گل و سنبل

افغان خیزان گویان
دوشرك قاندره افنديرو سربلرك

لغتار :

خدا کوھر کہ چیز کودک بیچارہ یاور اگر [۱]
اللہ ہر لہر چونکہ تیرا شی ہر جوہ ہارہ سہ یار دہمی اگر

— نمبر —

۱۹

ہند ، کوھر گراقیمتشت ، درہر کجایی ، ہستان ! بگو کہ ،
خفته را خفته کی کند بیدار ؟

امروز بیدر بقوادمیکفت کہ بخواندن نوشتن بسیار کوش کہ در جهان
از خواندن و نوشتن چیزی ہندیدہ تر نیست . با کو دکان ہدمش
میامیز ! بیچارگان یاور کن . اگر تو بایشان یاور شوی خدا نیز تو یاور
شود اینہا چہ ہند خو ہست ؟

— — —

ادوات

فارسی اداتلری ، بر حرف ہدن عبارت اولانلری بیسط ، زیادہ
حرفل بولسانلری صرک دیہ ایکی قسمہ آیررلرسدہ اداتلری او
صورتلہ تقسیمدہ بر مناسبت کورہ مدیکہ ز ایچون بزاولہ تقسیم ایچہ ہرک
فقط حروف ہجہ اوزرہ ترتیبہ رعایت ایدرک جملہ سی صیراہلہ
یاز بیورز :

[۱] فارسیدہ اولدیہی کی لسان عثمانیددہ شرط اداتیدر .

متعدی فعللره مخصوص اولدیغندن متعدی اولمایان مصدرلردن اسم
مفعول تشکیلی قابل دکلدر ، دیمک اولور . بوده ایکی صیغه‌دن
عبارتدر .

شکت شکتگان

قبرلرله قبرلرله

مرده ، خفته کی لازم مصدرلردن اولدقلری حالده اسم مفعول
وزنی اوزره کلیش اولان صفتلر ، غیر قیاسی صفت مشبهه عد
اولملیدر .

صفت مشبهه

هر ماده‌دن صفت مشبهه یاییله من ، فقط بعض امر حاضرلر
آخزلرینه الف ، یاخود الف ، نون علاوه ایملکله صفت مشبهه
صیغه‌سی حاصل اولور :

کو یا	دانا	ینا	سزا	ترسان
سورده‌یی	پلییی	کوی‌یی	لایوه	قورقییی
خواهان	روان			

ایسته‌یی ، ایسته‌یی ، بورده‌یی ، بورده‌یی

صفت مشبهه لر بر نوع اسم فاعل دیمک اولدقلردن ، ا
کوزلدیکی حالده جمعلری بنه الف ، نوله اولور :

دانایان ترسانان

پلییدر ، عالمدر قورقاند

صفت مشبهه لرک الف ، نوله پایلان قسمی بعضاً ترکیبک
ترکیبی موقفنده بولور :

خریدار . گرفتار

صانعوہ آلمینی ' مشتری طرطرسہ

۴ ان .

۱۔ ان ادات جمعدر . تفصیلی اسم بختندہ بکدی .

۲۔ بعض کلمہ لڑک آخرندہ زمان اداتی اولور :

بامدادان

صباحین

زندگانی . مزدگانی کلمہ لرنده زاندر .

۵ آیا . تمجب اداتیدر . لسان عثمانیدہ مستعمل و عجماء نك

عجمیسیدر . بو ادات لسان عثمانیدہ اولدینی کچی استفہای منضم

اولان جملہزہ داخل اولور :

آیا حسن بکجا رفت ؟

عجمیا حسن نہوہ کبتری ؟

۶ اہ . نسبت و لیاقت اداتیدر ، اسم وصفتلرک آخر لرنہ کلور :

بدرانہ . مسافر پرورانہ

بربرم . مسافر بربرم

۷ آسا . تشبیہ اداتیدر :

بیل آسا

بیل کچی

۸ آری . ادات تصدیقدر . «اوت» مقابلیدر :

برادرت نامہ نوشتی ؟ آری . نوشتم .

قارداشنگ مکترب یازدکچی ؟ اوت . یازدم .

۹ ای . ای - ادات ندادر :

اولور :

یافتہ

ذنیلیور :

و دیلرک

الف .

۱- امر غالب مفرد نکره تمی اداتی اولور :

خدا سلامت دهد !

انقره سموت ویرسونه !

۲- اسم لک آخر نکره ندا اداتی اولور :

داد را !

ای قاراسه !

۳- ماضی شهودی آخر نکره جواب اداتی اولور :

بن بکفتا که ، بجایت نشین !

ب (جویا) دیریکه ، برکه او طور !

۴- برچسندن اینک اسم آرا سنده ملاحظه اداتی اولور :

دوشادوش ، سراسر § سراسر ، سرار

اوموزاوموزه ، باسه باسه ، باشه باشه ، باشه باشه !

۵- زائده اولور :

ه کرا ورا بنید کرا بنیدا ،

(علی)

اگر اونی کور مزسه کیمی کور سونه ؟

۲- الا ، عر بجه نیک ادات تنهیی اولان بو کله فارسیده ده قول

• الا ای طوطی ، کویای اسرار •

ای کیزی ، کیزی شیدر سوسه برین طوطی

۳- آر ، فعلیت و یا مفعولیت اداتی اولور بق بعض ماضی شم

آخر لرینه لاحق اولور :

آیا امروز فارسی خوانده خواهد شد؟ میندارم که خوانده خواهد شد. حافظ کیست، دانی؟ آموزگار مادروز میگفت که حافظ، سخنور یکنانه عجمست درسال هفتصد ونود و دو در شیراز بدین جهان گذاران بدرود کرده است. دیوان او زیب آورستان سخنشاسانت.

دیوان پسنیده حافظ، در تو هست؟ آری، هست. رجاکنم که فردا آنرا بمن آوری. کستان سمدی نیز کتابی بسیار پسنیده است. این مصراع از کستانست:

«لبلا مزده بهار بیار»

۱۰. اگر، ترکجده اولدینی کی، شرط اداتیدر:

اگر بمن نامه نویسی، شادان شوم.

اگر بی مکتوب بازم ایسک سرور اولورم.

اگر، وگر، ازه صورنده تخفیف اولور:

«سود دریا نیک بودی، کربودی بیم موج» [۱]
(کستان)

طائفه قرهقرسی اولماسه ایری دکیز تباری ای اولوردی

§

از، ادات عطف ایله برلشنجه هوره صورته کیرر:

«ورکریبی دو صدکنه دارد

کرمش هیبا فر و پوشده»

(کستان)

اگر به کرمیک ایگی برنه هیبا ده اولسه، کرمی هیبا بی اولور

[۱] اشاعیده کوربه یکی وجهه ماضی شهودیلر آخرینه حکایه حال و مضارع اداتی اولورق با داخل اولور.

ساولورق هوی

(حالت)
کیم دیرر؟

ت!

بدرود
سز دواع

ی خواهم رفت.

ای برادر چرا چنین سازی ؟

ای قارداسه نه امروزه بویزه یا بارسلک ؟

ایا، نطقه مخصوصدر :

ایا قره العین عثمانیان !

ای عثمانیلمک کوزی نوری !

ای تکرار ایدمک لازم کلنجه ، و آئی ، دن مخففا

صورتنده فولانیلور :

وی مرغ بهشقی که دهد دانه و آبت

ای مینت منسوب فرسه ! سنک بجگی ، صریگی

منادا بعض محذوف اولور :

« ای از تو بقاع خیر معمور ! »

(دوری)

ای ای پرلر کنیزمنزده معمور اولاده زان

ای بعضاده زانده اولور :

« ای دریفا که این جهان قایست »

(دوری)

بازیری که ، بو برهانه فایبره

لقتلر :

دیروز فردا بیگانه

دو تنگی کوره یا بری نیک ، تقایر

— خبری —

ای برادر ! امروز بدبستان خواهی رفت ؟ آ

آه اسم اوله رقه ده مستعملدر .

آه دلسوز

بورك ياقانه آه

۱۳ افسوس ، «يازيق» مقابلي ادات تأسف اولور :

افسوس كه ، در هنگام جواني باكار هاي يمسود پرداختم

يازيقو كه ، گنهك زمانه من ايشدرل مشغول اولدم .

۱۴ اندر ، ادات ظرفدر . تركيبه سي «ده» در .

اندرخانه خامه هاي بسيار ياقم

اورده جيره قلمدر بولدم

۱۵ آخر ، اصل عربي اولان بو كجه فارسي ، كلام منظومه

بعضاً تاكيده اداتي اولور :

«آخر نه كياه باغ اويم ؟»
(سمتاز)

اونك باغلك اوني ده دكلميرم ؟

۱۶ با ، ادات «صاحبندر» :

با من بيا باوي برو .

بندر كل اونكدر كيت .

۳- . بعضاً مفعول اليه اداتي اولور :

باشها كه آمد ؟

سزه كيم كلدري ؟

۳- . صفات قياسيه بختده سوله نديكي وجهله بمضاده داخل

اولديني اسمي صفت هيشانه قوبديني ايچون ادات وصف اولور :

کړک، اکر، ک کړک خففلیتک آخرینه «چه» کلنجه «هرنقا
مناسقی الاداء ایدرلر :

اکرچه باستانبول رقم برادر ترا ندیدم .
هرنقره استانبول کیندم ایدره برادرکی گوردم

§

ورنه ، وگرنه «عادنا، بوقسه» دیه ترجمه اولنور :
«ورنه سزاوار خداوندیش کس نتواند که بجای آورده
(کستان)
بوقسه الیهک الیهینه دین اولدوه ایضای خدمت کیمه مقدره اولد

§

وگرنه من همان خاتم که هستم «
(کستان)

بوقسه بی اولدیفتم طوره انعم

۱۱ از ، ادات بیاندیر . «دن» مقابلیدیر :

از کجا می آیی ؟ از ادرنه می آیم

نوده کلیرمک ؟ اوردوده کلیرم

کلام منظومه مخصوص اولقی اوزره الف بعضاً حذف اولد
زا مکسور اوقونور .

«گرگزیندت رسد زخلق صریح»
(کستان)

اگر هفتده سقا خرد ایدیشیرسه اینیز

۱۲ آه ، نحس ادایدیر ، ترکیه ده ده اویله در :

آه ، هنگام جوانی گذشت .

آه ، کتبلک زمانای یکری .

— تمرین —

۲۱

برادر بکجا، میروی؛ بیاغ مامیروم . بهار آمده . همه درختان ،
 جامهٔ سبزین خودشان در بر کردند؛ بلبلان بنغمه سرایی آغاز کردند .
 همه عالم یک خوبی نوین یافت . هنگام بهار، خوشترین موسمهاست .
 شیخ سعدی در گلستان خود در ستایش موسم بهار چنین گفته .
 « پیراهن برک بر درختان چون جامهٔ عید نیکبختان »
 مرده ، بخوبیهای موسم بهار باید بنگردد ، پس نیروی بزرگ آفریننده را
 باید بشمرد .

۱۸ بان ، صفت بختده کورلدیکی وجهه نسبت اداتیدر . ترکیه ده .
 « جی » بوموقدمه بولنور :

کشتیان

کیمی ، قیودانه

۱۹ بر ، استعلا اداتیدر :

بامداد ان دیدم که ، برکل زاله افتاده

صباچیلین کوردم که کل اوشیرینه چیلک دوششمه
 بر ، بان ، کورکس و میوه معناسته اسم اولدینی کی ، معلوم اولدینی .
 وجهه « بردن » مصدرینک امر حاضریده اولور :

آن خانه در بر منست

اوقلم بزم یا نمدور

احمد درس خود را از بر خواند

امیر کنرو درستی (کورکننده) از بر اوقردی

§

دريش خواجه با ادب نشين!

غواجرنگ ارنگه اوين اولور!

۱۷ ب. مفعول اليه اداتيدر:

بگه ميگري؟

گير باقبورنگ؟

۲- . بعضاً مصاحبت اداتي ده اولور:

اين نامه را بگدام خامه نوشتي؟

بومگتري هانگي قلم ايله يازدك؟

۳- . ادات ظرف اولور:

دبر وزغم كسي جز بيابيه من نيست يار من!

غم كوئره كولكدره باشه گيمه دوستم دكلدر

۴- . قسم اداتيدر:

بخدا اينرا نويس

الله عشقه شوي ياز

۵- . مقابله اداتي اولور. بجنسدين ايكي اسم آراسته كلير:

با برادر او روبرو آمديم

اونك قارداشيه بوزبوزه كلرك

فعللره داخل اولان باء باشقادر. او مگسور اوغورنور، اونك

فعللرك معناست تعلق اولماز.

لغتار:

عید   موسم   نبرو

بايرام   سزنگ بر قيسى   قوتيه

۲۳ باری، ادات اکتفاد «هیج اولمازسه» موقننده اولهرق
لسان غنائیدهده مستعملدر :
باری با نامه صرا شادان کن !

باری مکتوب ایلم بی سرور ایت !
۲۴ باز، طوغان و سائره مناسنده اسم، «باختن» مصدرندن
اسم حاضر اولدینی کبی ادات تأکیدده اولور:
در آ که در تن مرده روان در آید باز

(حافظ)

کل که اولمبه و جرده یه جامه کلسوره
۲۵ بی، ادات سلبدر . صفت مجتده کوردینی وجهله داخل
اولدینی اسملر صفات قیاسیه دن معدود اولور:

سی یخلوص بر ندهد

مهر صمسز یالیشمر فائمه ویرمز

۲۶ پس، آرده صوکه، صوکره منسالرنده اسم اولدینی کبی
جواب شرط اداتی ده اولور. لسان غنائیدهده بومقامده «اوله ایسه»
ایراد اولتور :

هر نفس که فرو می رود بمد حیاتست و چون برسی آید مفرخ
ذات، پس در هر نفس دو نعمت موجود ست

(کنستان)

هر نفس که اشغلی کیده، حیاتی اوزاریمی، برقاری کلیمه انسانه
فرع دیریمی در؛ اریتر ایسه هر نفسره ایکی نعمت وارده.

۲۷ بی، ایز مناسنده اسم اولدینی حالده بعضاً ادات تعلیلده
اولور. بونک اولنه وازه زیاده قیلنیر:

ایضا بانجا بر
بونی اورا به کونور
فعللک اوللرنده زائد اولور :
نامه ترا برخواند
مکتوبکی اوقوردی
۲۰ برای، بهر، تعلیل اداتیدر. آخر لری مکتور اوقونوره
کویا کله به مضاف اولور:
برای من یک خامه آر
نیم ایچوره بر قلم کتیر

§

بهر او بچارسو رقم
اونک ایچوره چارسو کتیرم
از، اداتی بو ایکی ادات اوللرنده زائد اوله بیلیر:
از برای خاطر تو آدمم
سنک هالمک ایچوره کلام
۲۱ بس، کافی، یتر معناسنی متضمن اولدینی حالده بعضاً ادات
حصر اولور:

نیکیختی دوجهان وابسته بلم وادبست و بس
ایکی جهانک سعادت ایچوره علم وادبه وابسته در
۲۲ بلکه، «بل» لفظ هر بیسیله «که» دن مرکب اوله زق ادات
انتقال اولور:

این مزده مرانیست، بلکه دشمنان مراست
(کاستان)
بومزده با دکلمه بلکه نیم دشمنانم در

۶- ابتدا اداتی اولور، با و حاله کوره داخل اولدینی جمله ده کی فعل لسان عثمانیده کی صیغه ابتدایه شکلی آیر: حسن اقدی تا با موزکاری ما بود شده درسا با کمال انتظام خواند شد
 حسن اقدی معلمکد ما مور اولدی در سمر کمال انتظام ایر اولقورنی
 ۲۹ تر، تفضیل اداتیدر، صفت بختده سیوله نلدیکی وجهه علی العموم صفت سماعی لک، بعض صفت قیاسی لک آخربنه لاحق اولور: دبستان ما از دبستان شما بزرگترست
 بزیم مکتبیم سزک مکتبکزدیم دها بو بو کدر
 ۳۰ تاش، بعض اسملر آخربنده مشارکت اداتی اولور، بومقامده ترکیده دداش، قوللانیلیر:

من و تو هر دو خواجه تا شانیم
 (کلتان)

پس دس هر ایکیم قایر بولر اتمیریم

۳۱ جز، استثنا اداتیدر، «باشقاه ایله ترجمه اولنور:

درخانه جز اوکس نماند

ارده ایزنده باشقا کیسه قالمادی

۳۲ چون، ادات ظرفدر، بو ادات ترکیبه یا «وقتاکه، اول وقت که، کی برسوزله ترجمه اولنور. یا خود داخل اولدینی جمله ده کی فعل صیغه صله حیاته وضع اولنسدقدن سو کوره وقت، زمان کی ظرفه دلالت ایدر برکله علاوه سیله معنای ظرفیت افاده ایدلیر!

احمد چون پیش پدر آمد، دامن پدر را بوسید

امیر برک با نر کلری کی وقت برک اتلی ایلمی

۲- چون، ثبوتی خلف اولنورق چو، ادات توقیت اولورق

«چونکه، مادام که ایله ترجمه اولنور:

اینرا ازی فلان نوشتم

بونی فکونه ایچونه یازدم

۲۸ تا، ادات انهادره، «دک» قدره، مقابلدر :

تا بفتداد رفته

نفراده قدر کتسه

۲- . ادات توقیت اولوره، او حالده داخل اولدینی جملهده کی

قطر، لسان عثمانیده کی صیغه توقیه، صیغه اتهاشیه مغالری ایفاده ایدرلر:

«تاسرد سخن نکفته باشد» عیب و هنرش نهفته باشد»

(کستان)

انساهه سوز سوزده سه اولدیرمه عیبی، هنری کیزی قالبر

§

تا برسیده نشوی، چرا بکوی؟

مسئول اولانیمه ایچونه سوزده سوزده؟

۳- . ادات بیان اولوره، او صورتده ترکیبه «دیه» ایله ترجمه اولتوره:

پدرم بفرمود تا برادر مرا بیاورم

یا بام برادر می کنیره بم، دیه امر ایتری

۴- . تحذیر اداتی اولوره، «صاقینه» ایله ترجمه اولتوره:

تا نکوی که من نروم

صاقینه به کتسم، دیه بر سیک

۵- . رغب، انتظار اداتی اولوره:

ساعتی چند درنگ کن، تا بیای نیاید؟

برقاج ساعت توقف است، با قدم برهنه کلم می؟

پونلر :

همچین همچنان

صورتندده قوللائیلیر :

خواجه همچین گفت همچنان سازید

جو ابر برید بر دبری او بره بایکیز

بو « چون » ل ، « جو » ل ه ب ضمه خفیفه مقبوضه ایله
اوقونور :

لغتار :

هایون توانگری هرگز بیده

مبارک زنگینک اصدو هیچ فامه من

— تمرین —

۲۲

در سایه شاهنشاه شوکتیناه، در هر سو دبستانها گشاده شد؛ دران
سایه هایون همه اسباب تحصیلرا آماده مینیم؛ کودکان هوشمند وطن
بایدکه، تحصیل علم و ادب شب و روز بگوشتند؛ چون علم و ادب بک
توانگریستکه، هرگز نکاهد.

کلیستان سعیدرا خسوانی؟ آری، خسوانم. امروز نیز آرز
میخواندم؛ این حکمت مرا بسیار پسندیده آمد: «دوکس ریخ
بیده بردند وسی بیفسانده کردند؛ یکی آنکه مال اندوخت و نخورد
و دیگر آنکه علم آموخت و عمل نکرد»

۳۳ چه، بهضاً ادات تملیل اولور. مهمات آراسنده بکین «چه»
باشقادر. بو، «زیرا»، «چونکه» ایله ترجمه اولور.

چون بدبستان می آید؛ چرانی کوشید؟
مادام که مکتب کلیبورسکن؛ نه ایچوره جالیسمبورسکن؟

§

چو ما در سایه الطاف اویم
(حافظ)

هرنگه بن اونک لطفاری کر لکه سنروین

۳- . ادات شرط اولور .

۴- . ادات تشبیه اولور .

دوش چون طلوس میناز یدم

(گلستان)

دوره کیم طارسی کیمی ناز ایمیوردم

§

ادات تشبیه اولدقلری وقت بونلرک اوللرینه بعضا « هم » کلیر :

همچون تو همچو او

سنک کیمی اونلک کیمی

چون ، چو ادات تشبیه اولدقلری حالده اسم اشارت لک اوللرینه
کلدیکی زمان ،

چنین چنان

صورتنده تخفیف اولنور « بویله ، بویله یاخود بویله جه بویله جه »
دییه ترجمه اولنور .

چنین باید بشود چنان نشود

بویله اوللی بویله اوللان

« چنین ، ک » چنان ، ک اوللرینه زائد اوله رقی « این ، ان ، دا »
کله بیایر .

آخر لرنده بعضی منظوم سوزلرده کور بله جک « در » لر ، « اندر » لر
زائد اولوق لازم کلیر :

« بدر یا در منافع بیشمارست »
(گلستان)

و کزده فائز لر صایب سوزر

§

« در » ک ، « اندر » ک بعضی بر لرده مفعول الیه اداتی اولدینی ده
کوی بلورر

« هم در تو کر یزم ار کر یزم »
(گلستان)

قاجار سم یز سلف قاجار سم

بعضاً فمللرک اوللر نده زائد اولور :

« در آ که در تن مرده روان در آید باز »

« در » قابو معنای اسم اوله بیلدیگی کیی « دریدن » دن امر
حاضرده اولور .

در را بکشا § این نامه را بدر :

قاپوی آج بویکتوری بیرت

۳۷ در بیغ ، در بیغا ، تاسف اداتیدر . « یازیق ، ایواه ، ایله
ترجه اولنور :

« در بیغا که بکرفت راه نفس »
(گلستان)

ایواه که نفس بوی طوتندی

« در بیغ ، اسپرکه مه معنای اسمده اولور :

این خامه را ازمین در بیغ نداری

چو قلمی بشده اسپرکه منسک

بهر دست

بهر دست

بل اولش کلیر

تخصیص علم و هنر بسیار بکوش ؛ چه علم و هنر پیرایه یکا
علم و هنر همینکه زیاده مالیه ؛ زیرا علم و هنر انسانک
۳۴ چه ادات تصغیردر :

باغچه

باغبان ، کوچک باغ

۳۵ خود ، بمضاً تا کید اداتی اولور :

این مسأله در پیش او خود معلومست

بوساطه اونک یا نثره معلومدر

۳۶ در ، بوده « اندر » کی ادات ظرفدر :

تومرا در دبستان جسته ، من درخانه بودم

من بنی مکثیره آراسسک ، من اوره ابرم

ظرفه دلالت ایدن کله لوده مقدر اولور :

کاستانک :

« وقت ضرورت چو نماند کریز »

مصراعی ،

در وقت ضرورت چو نماند کریز

ضرورت رفتنه فاجه منیر فالانز

تقدیرنده در .

« کجا » دده مقدر اولور :

کجا بودی ؟

نوره ابرم ؟

اولدرینه ظرف اداتی اوله رق بیه مفتوحه داخ

« میراث پدر خواهی ، علم پدر آموز »

برك میراثی ایست برك علمنی او کرده

۴۰ زهی ، نجسین و تعجب اداتیدر ، ترکیه ده بو مقامده

« نه کوزل ، نه عجیب ، نه غریب » سوزلری ایراد اولنور :

زهی خامه خریدده ، زهی نامه نوشته

نه کوزل فقم آلمشسک ! نه غریب مکتوب یازمشسک

۴۱ زینهار ، زینهار تحذیر اداتیدر ، ترکیه به « صاقین » ایله-

ترجه اولنور :

زینهار از رفیق بد زینهار

صاقین کونفر آرد و شوره صاقین .

۴۲ زار ، اسم مکان اداتیدر .

از کلزار دور افتاد

کلنگده اوزاق دور شری

۴۳ زیرا ، تعلیل اداتیدر ، ترکیه ده ده مستعملدر :

بکوش ! زیرا کوشیدن سود مند ست

چالسیه زیرا چالسیه فایده لیده

۴۴ سار ، بوده « زار » کیی اسم مکان اداتیدر :

کوهسار

طافلی

بعضاً صفت اداتی اولور :

شرمسار

عجیب

بعضاده زائد اولور :

«درد» ایله القدن مرکب اولان «دردا» کلمسی ده بو موقده

استعمال اولنه بیلیر :

دردا که نامه ام کم شده

بازوی کر، مکتوم ضایع اولسه

۳۸ دان، ظرف مکان اداتیدر. ترکیبه ده بو مقامده «لك»

لق «کتیر بیلیر :

سرمه دان نمکدان

سرمه لك طونلوق

۳۹ را، مفعول به اباتیدر .

این نامه را بیر آدم بر

بو مکتوبی بر ادرمه کونور .

۲ - مفعول ایله اداتی اولور :

این مزده تراپست .

بو مزده سله دکلمه .

۳ - ادات تخصیص اولنور، ترکیبه «ایچون» ایله ترجمه اولنور

حمد، خدا پر است

همراهه ایچونده .

۴ - قسم اداتی اولور :

خدا برا بدین فقیر یوری کنید

الله عشقن، شو فقیره باردمم ایچیکن .

۵ - مضاف ایله اداتی اولور :

«کریمازا ابدست اندر درم نیست»

«راء» مفعول به اداتی اولدینی زمان حذف اولنه بیلیر :

کفتار	دم	نکو	دیر
سوز	صولو	ابی	کج

— تمرین —

۲۳

چرا خاموش نشینی؟ خاموش نشینم، چون خاموش از بیدار کفتن بسیار خوبست. مرد چون نباید سخن گفتن نشاید. عرب گوید که سلامت انسان در نکهد اشن زبانت؛ چه سخن راستست؛ در سخن گفتن اندیشه کردن واجب آید.

شیخ سعدی در کتاب گلستان فرماید:

«مزن بی تأمل بکفتار دم - نگو کوی وردر کوی چه غم»

سخن بی تأمل، صاحبشرا شرمساری آورد پس از سخن بی تأمل کفتن گریزم.

۴۹ که، ادات تنبیه اولوز، ترکیه دهده مستعملدر:

سرا کفت که در اینجا چرامنیشینی؟

بلا دیزی که، بوراده نه ایچوره او طوریوردهک؟

بو «که» بعضاً «دیه» ایله ترجمه اولوز:

ترا بسیار کفتم که مشقترا بنویس

ملا مشقی یاز دیه چوقه سوره دم

۲. ادات توصیف اولوز، داخل اولدینی جمله فعلیه بی صفت

حاله قویار:

۳. صله اداتی اولوز، داخل اولدینی جمله فعلیه صله هیاتنه کتیرر.

شخصی که در نزد پدر دیدیم، باستانبول رفت

بردهک زودنره کوردیگن شخصی استانبول کینری

از شاخصار افتاد

والرہه دوشری

۴۵ ستان، بوده اسم مکان اداتیدر . اساساً سینک کسره سو بولندی حالده های رسمیه ایله نهایت بولمیان کهلرده سینک حرکته ماقبلته ویربله رک سین سا کن او قونور : اینجا ها سنبلستان شد

اورار سنبلک اولری

فقط ها ایله نهایت بولان کهلرده سین هر حالده مکسور او قونور لالهستان

لورلک

« یاز، قیش » دیمک اولان « تابستان، زمستان » کهلرنده شا اولهرق زمان ادائی اولمشدر .

۴۶ سان، تشبیه اداتیدر :

قلب آینه سان صافی شود!

قلبك آینه کبی صافی اولسوره !

۴۷ ش، حاصل مصدر اداتیدر؛ یالکنز امر حاضر مفرد لرینا آخریته کلیر، ماقبلی مکسور او قونور : روش این کار بسیار خوبست

بواریک کیریشی هررق کوزلره

۴۸ فرو، آشائی دیمک اولدینی حالده، بعضاً زائد اولور :

آرا فرو ریخت

صوی درکری

• لغتلر :

خاموش . خوش . تکهداشتن . اندیشه . تأمل

سکوت . ابریمی . سوزیدرین . حفظ . اتمک . دوشونمه . انیش

سحر گاه بارامگاه من آمد
سحر وقتی نیم اکلندیم بره کلری
گاه، که، گاهی، کهی ادات تبعیض ده اولور :
گاه باشد گاه نباشد
بعضاً اولور بعضاً اولواز
« کهی بریشت پای خود نینم »

(گلستان)

بعضاً کنری آباغملک آرقسنی کورمم
۵۳ گانه، بعض اسم عددلر آخرنده ادات تأکید اولور؛ شو
قدرکه، بوادانک داخل اولدینی عددلر عدد وصفی دیمک اولور:
دریای هفتگانه

یری و کیر
نظیرسنز، تک- دیمک اولان و بکانه، ده اساساً و بک، ایله و کانه، دن
سربک این برای تخفیف « بک » که کافی حذف اولمشدر .
۵۴ کاش، کاشکی- تنی اداتیدر؛ کاشکی ترکیبده مستملمدر.
بوادانک داخل اولدینی جمله ده کی فعله فعل التزامی مناسی ویریلیر :

کاشکی آن جای دلکشارا دیدمی
کاشکی او کوکل آیمیی یری کوره ایرم
۵۵ کین، نسبت اداتیدر :

غمکین

غملی
۵۶ کر، بوده نسبت اداتیدر :

جلوه کر

جلوه بی، جلوه ایرمیی

۴ - تعلیل ادائی اولور

دروغ مکوکه دروغ کوبی مرد را شرمساز کند

یا لاده سربلرد: چونکه یا لاجیلوه انسانی محبوب ایرد

۵ - بعضاً «از» موقعنده ادات بیان اولور:

«در بیان فقیر سوخته را - شلغ پخته به که نقره خام»

(گلستان)

مولده مضطر قالمه فقیر ایوره ششمه شلغم هالک کو موشده ایرد

«که» دن سوکره کلن کله نک اولی الف بولورسه ها حذف

و کله به وصل اولور؛ کاف ده الفک حرکه سنه تابع اولور:

«کاین مال بدر خرج توان کرد، بده روز»

(گلستان)

زیرا بربک بومای اوده کونده صرف اوله بیلیر

«کزی بویا شکر نخوری»

(گلستان)

چونکه ماصیر قامیشنده شکر بیرم سیک

۵۰ ک، تصفیر ادائیدر؛ کله نک آخرینه لاحق اولور، ماقبل

مفتوح اوقونور؛ بوکاف، عربیدر.

صرغک

قوشبیز

۵۱ کده، بوده اسم مکان ادائیدر:

آنشکده

آنشک؛ آنسه بری

۵۲ کاه، مخفف اولهرق که، زمانه دلالت ایدر: اسم آخره

زمان، اسم، سائره آخرنده مکان ادائی اولور:

کستانک شو بیتده بویه در :
« نهد مرد هوشمند جواب مگر آنکه کزو سؤال کنند »
عقلی آدم جواب ویرم : آنچه کنی سینه سؤال ایشکری زمانه جواب ویرم
لسان عثمانیده بویه باشند بر حکم ویرله رک، صوکره استثناء
لزوم یوقدر؛ مثلا شو سوز شیوه عثمانی به موافق اولمق اوزره سولنمک
ایسته نیلیرسه :
« عقلی آدم آنچه کنی سندن سؤال ایشکری زمان جواب ویرم »
هیئاته کیرمک لازم کلیر .
بو ادات بعضاً « ادات ظن » اوله رق « ظن ایدرم که، غالباً » مناسنی
افاده ایدر .

انتحان خوب نداده، مگر نیکوشی

کوزل انجانه ویردمشک غالباً جالیشما ویرمک

۶۳ می، فعل بختنده کورلدیکی وجهله حال ادانیدر :

نامه میویسد

مکتوب یازیور

بعضاً زائد اولور :

« بنوک کلک مشک آمیز نقشی مینکار آخره »
(حافظ)

باری مسک قاریشیریمی قللمک اوچیدر بر نفسه رسم ایت

۶۴ صر، حصر ادانیدر :

حمد و سپاس مرخدارا سزد

محمد و شکر آنچه اللهم یا قشیر

بعضاً زائد اولور :

مراورا دیدم که درس خودرا میخواند

اولی کوردم که کندی درسی او قوروردی

۵۷ کری، یا ایله نهایت بولان صفتلرده مصدریت اداتیدر:
صوفیکری

صوفیلو

۵۸ لیکن، نونک حذقیه لیک، استدراک اداتی اولور؛ علی الاکثر
واو ایله برلکده قوللایلیر؛ بعضاً کافکده حذقیه وولی «دیرلر» ادات
استدراک اولهرق «لیکن» لسان عثمانیدهده مستعملدر:

«بکفتا من گل ناجیز بودم ولیکن مدتی باکل نشستم»

(گلستان)

(مروا) بن نامیز چامورایرم؛ لیکن برمرت کل ایله او طوردم؛ دیدی
دولی زباطنش اینن مباح و غرّه مشوه

(گلستان)

لیکن انسانک ایچ یوزنره امیه و مغرور اولما

۵۹ لایخ، اسم مکان اداتیدر، آرز قوللایلیر:

ستکلاخ

طاشلو

۶۰ م، امر حاضره مخصوص نهی اداتیدر:

مکو

مویلمه

۶۱ مند، نسبت اداتلر ندندر:

خردمند

عقللی

۶۲ مکر، استتقا اداتیدر، هر بجهده «الاء» ترکیهده «آنجیق»

مقابلیدر:

اولا ویریلن حکمده صوکره دن سوبله نیان سوزک داخل

اولمادیقی بیلدیرر.

۶۹ ناك ، نسبت اداتلرننددر :

سرد اندو هئاك

كردلی آدم

۷۰ نیز ، ادات عطفدر ، «دخی» ، مخفی اولان «ده» ایله

ترجه اولنور .

من میروم ، تونیز آکر بخواهی بیا

بن کید میورم ؛ اگر استر ایسك من ده کل

۷۱ نا ، مکان اداتیدر ؛ کله نك آخرینه کلیر ؛ فقط بك آز

قوللانیلیر .

تنگنا

طاریه

۷۲ و ، عطف اداتیدر ؛ برکله بی ، بر جله بی ، دیگر برکله

ویا جمله اوزرینه عطف ایدر ؛ کله بی کله اوزرینه عطف ایدن و او

موصوله ، مفصوله نامیله ایکی به آریلیر .

واوك اوست طرفنده کی کله نك صوك حرفی «ا» ، «و» ، «ه» ، «ی» ،

حرفلرندن باشقا برحرف بولنورسه و او ، موصوله در ، بو حرفلردن

بری بولنورسه مفصوله .

واوموصوله تلفظ اولنماز ، ماقبلنك ضمه سیله اکتفا اولنور .

معطوف ، معطوف علیهدن بری برکله ترکیه اولمادیقی حالده

بو قاعده لسان عثمانیده جار یدر .

باغ و صحرا علم و هنر

صحرا و باغ آهو و روایه خامه و نامه مفتی و قاضی

جمله آراسنده کی واولر ، کلام منظومده بولنورلرسه کله بی کله

۶۵ ن، امر حاضر دن باشقا فعللرده نفی اداتیدر؛ مفتوح
اوقونور؛ فعله بیتشیر:

اورا تو دیدی، من ندیدم

اونی سن کوردک، بن کورمدم

۶۶ نا، نفی اداتیدر؛ ترکیبده «دکل» مقابلیدر.

این خط ناخوشست

بو یازی ایی دکلمر

«امید» کلمهسه داخل اولدینی زمان «نومید» صورتنده استعمال

اکتردر.

۶۷ نه - نه نفی مشترک اداتیدر: لسان عثمانیده مستعملدر؛

کلمه اتصال ایتمز:

نه نوشقی، نه خواندی

نه یازدک، نه اوقوردک

«نه» بعضاًده تکرار ایتمه بهرک «دکل» موقعنده ادات نفی

اولور؛ اوحالده کندیسه ضمیر نسبی داخل اوله بیلیر:

نهام نه

دکلمر دکلمسک

۶۸ نی، مطلقاً نفی اداتیدر.

این ازان نیست

بو اوزمه دکلمر

نیست، بعضاً «بو قدر» ده دیک اولور.

درمن ازان نیست

بشره اوزمه بو قدر

فؤاد از امتحان وارسته است

فؤاد اسمنامه قورتموشور

« بهار یکدی، گوکل آچلمادی » دیمک اولان

« بگذشت بهار و انشور دل »

مصراعنده کی وا بویله دکدر، « نشد، » « وا » ایله برلکده
اوله رق « واشدن » مصدر مرکبک ماضی شهودیسیدر، وا، آچیق
معنانه ده کلدیکی ایچسون « واشدن » آچیق اولوق، آچلمق دیمک
اولور.

۷۸ وش، تشبیه اداتلرنندندر :

از نیجا باد وش گذشت

بر راده یل کیمی کیری

۷۹ وان، بان کیمی نسبت اداتلرنندندر .

شتروان

دورچی

۸۰ وند، مند کیمی کذلک نسبت اداتلرنندندر .

نیازوند

نیازی

اصل « بان » ک « منده » ک مقولوی اولان بواجی ادات آز قوللانیلیر .

۸۱ ، کله لک آخرنده بر قاج درلو ادات اولور :

۱- هاء نقلیه درک، کله نک معناسنی اصلنه یاقین بر معنایه

نقل ایدر :

دست دسته پنج پنجه زبان زبانه

ال دسته ال « دبل ترازوی دبی آتس آلونک ارجی بالیه

اوزر بنسه عطف ایدن اولر کیی اوقونورلر سده کلام منثورده
بولدقلری وقت دائماً مفتوح اوقونورلر .
۷۳ و ، نسبت اداتلر ندندر .

مرد هنرور

هنرلی آدم

« و » ک ماقبلی ساکن اوقونیدی حیالده « کنج ، رنج ، مزده »
کله لرنده ، مضموم اوقونور .

کنجور رنجور مزدور

خزیدار مشقتلی غمته اصرعی

۷۴ وار ، واری ، صفت بختنده مرور ایتدیکی وجهله تشبیه
اداتلر ندندر .

وار ، بعضاً نسبت اداتی ده اولور :

اسب راهوار

رهوار آت

۷۵ وای ، تأثر اداتیدر ؛ ترکجهده بوموقعده « امان ، یازیق »
وای « قوللانیلیر .

وای این چکونه هوست ؟

امانه برنصل هراده ؟

۷۶ وه ، تحسین و تعجب اداتیدر ؛ ترکجهده بومقامده « اوه »
امان ، لفظلری ایراد اولتور .

وه چه خوش بوی ؟

اوه نه ای قرقور ؟

۷۷ وا ، فعللرک اوللرنده تحسین لفظ ایچون اولور :

۸۵ ہرگز، نفی مؤکد اداتیدر:

ہرگز نیاموزد

قطعا اوکرئمز

۸۶ ہر آینه، ہر آینه، ادات تاکیددر؛ اصل عربی اولان

«البتہ» نك فارسیدر:

ہر آینه بیای

البتہ کلیرمک

۸۷ ہم، ادات عطفدر؛ ترکیبہ دہہ استعمال اولنور۔

چرا ہم بدبستان آئی ہم نکوشی؟

نہ اچورہ ہم مکتبہ کلیرمک ہم ہالیشمازمک؟

بعضا «دخی» دہہ، الہ ترجمہ اولنور۔

من آمدم، او ہم آمد

ہو کلرم، اورہ کلری

بعضا دہ مشارکت، موافقت ادائی اولہرق اسملرک اوللرینہ

اتصال ایدر:

ہمدس   ہمراہ   ہتمام

درس شریکی   یولدا سہ   آوارسہ

«نیز» ایلہ اجتماع ابتدیی زمان ایکسندن بری زائد اولور۔

این نیز ہم

ہو دخی

اسم اشارتله متصل اولدینی زمان حصر معناسی افادہ ایدر:

«مورہان بکہ نباشد برش»

(گلستان)

قاریبہ آنجی، او ای کی قنادی اوللامورہ

۲- فعل بختده کورلدیکی وجهله ماضی نقلی اداتیدر، ماضی شهودی آخرینه کلیر :

نشست   نشسته

اوطوردی   اوطورده

۳- های توقیته در که زمانه دلالت ایدر اسملمره داخل اولو طفل يك ساله

بر سزلك چرمیوه

۴- بعضاً اسم آلت اداتی اولور :

بادزنه

یلپازه

۵- بمضاده زانده اولور .

کمین کینه

مقیر

۸۲ هاء ادات جمعدر ، تفصیلاتی اسم بختده مرور ایله

۸۳ هان ؛ تنبیه اداتیدر .

« هان ای زبان کشیده ، وقت تجارت آمد »

ای ویلی چکللمه ؛ تجارت وقتی کلری !

۸۴ هر ؛ استفراق اداتیدر ؛ ترکیه دهده مستعملدر .

برای هر روز کاری هست .

هر کوره ایچوره بر ایسه وارور

« چنده ایله برلشنجه «هر نه قدر» معناسنی مفید اولورق ؛

ادات شرط اولور :

هر چند بدبستان نیامدم ؛ درسمر اوختم

هر قدر مکتبه کللمدم ایسهده درسیمی اوکرنم

خانگی

اوه منسوب

۲- . وحدت اداتیدر :

از چارسو کتابی خریدم

چارشیره بر کتاب صائونه آردم

آخرنده «الف، واو، یاه بولنان کله لرده یادن اول بر همزه زیاده
قلنیر . دهالی کله لرده ها اوزرینه بر همزه قونورق «ای» کیچی تلفظ
اولنور :

آهونی، هفتی

بر چهبله، بر هفتی

آخرنده وحدت اداتی بولنان که موصوف اولجه، ادات وحدت

حذف اولتماز :

کلی خوشبوی

ابی قورقوی بر کل

۳- . مصدریت اداتی اولور؛ صفتلری اسم مصدر حاله قویاره :

بیک

ایلیک

آخرنده های رسمیه بولنان کله لرده ها، کافه تبدیل ایدر :

زندکی

صاغلو

۴- . لیاقت واستعداد اداتی اولور؛ لاحق اولدینی مصدرلر

قیاسی صفتلردن عد اولنور .

۸۸. ہمہ، تعمیم اداتیدر:

ہمہ شاگردان آمدندہ؛ تو در کجا ماندی؟

ہوئوہ شاگردوں کلمہ سے ہوہہ قائل کہ؟

۸۹. ہی، ہوہہ «می» کی حالت اداتیدر:

ہمیں خواہم

ہمیں ہوں

۹۰. ہنوز، ادات توقیتر؛ ہو مقامدہ لسان عہانیدہ وہ

دہا، قول لانیلیہ:

ہنوز نیامد

ہنوز کلمہ دی

§

ہنوز چیزی نکفت

ہنوز ہنسی سر ہنودی

۹۱. ہیج، ہوہہ تا کیدی متضمن نفی اداتیدر؛ ترکیبہ

مستعملہ ہند.

ہیج کس نیامد

ہیج کبیرہ کلمہ دی

«او ہیجست»، کی استعمالی حالتہہ بالطبع ادواتدن صایبا

۹۲. ی، نسبت اداتیدر:

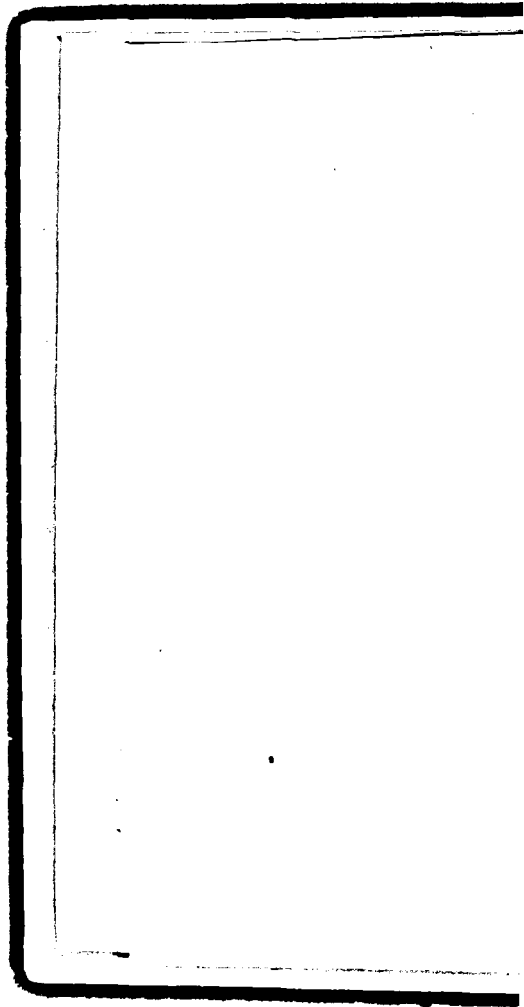
شہری

شہری

آخرندہہا بولنسان کلمہہ یای نسبت لاحق اولجہہا،

تبدیل ایدر: [°]

[°] دیوی، عیسوی کی نسبت قاعدہ عربیہ وجہہ در.

خوردنی

بزهك شی بنگه لایوچ

۵- ماضی شهودی آخرنده حکایه حال ادائی اولور .
کفتی

سویله روی سویله روی

۶- بعض اعداد وصفیه آخرنده تأکید ایچون اولور .
بند دومی

اینگنی بند

۷- بمضاده زائد اولور؛ فقط بو زیاده کلام منظومه بولنور :
«عقل براین دعویٰ ماشاهد وکویاستی»
(ابوالقاسم)
عقل بزم بو دعوا سزه شاهد و قائلدر

۹۳- ین ، نسبت اداتلر ندندر ، صفت بختنده کورلدیکی وجهله
اک زیاده اسملرک آخرینه کلرک اونلری صفت هیاتنه قویار :
جامه پشمین

بوکرده اورده

بعضاً صفتلرک آخرینه ده کلیر ، او حالده تأکید ایچون اولور :
طرز نوین

یکی طرز

۹۴- یار ، نسبت اداتلر ندندر .

مرد هوشیار

عقلی آدم

